

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jaakko Ritari

Etämuseopalvelut kotihoidon asiakkaille

Kuvapuhelinpalvelu museokokemuksen alustana

Opinnäytetyö

Kevät 2021

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituottaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituottaja

Suuntautumisvaihtoehto: Tapahtumatuottaja

Tekijä: Jaakko Ritari

Työn nimi: Etämuseopalvelut kotihoidon asiakkaille

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2021

Sivumäärä: 56

Liitteiden lukumäärä: 1

Tässä opinnäytetyössä käsittelen kuvapuhelinpalvelua kotihoidon asiakkaiden museokokemuksen alustana, sekä sen hyötyjä ja haasteita. Tutkimuksen kohteena ovat tässä opinnäytetyössä kotihoidon asiakkaat, sillä heille voi olla haastavaa osallistua kodin ulkopuoliseen toimintaan. Opinnäytetyössäni tulee ilmi, miten tärkeää mm. liikuntarajoitteisille ja muistisairaille on nauttia museoiden palveluista esimerkiksi muistin ja toimintakyvyn virkistämiseksi. Covid-19-pandemian tuomat asiakasmäärien rajoitukset ovat pakottaneet museot keksimään uusia ratkaisukeinoja asiakkaiden houkuttelemiseksi.

Opinnäytetyössäni selvitän, mikä on kuvapuhelin ja miten sitä voidaan käyttää hyväksi etämuseopalveluiden luomisessa. Haluan myös kartoittaa mahdollisen tarpeen etämuseopalveluille, sekä sen mahdolliset hyödyt, esimerkiksi sellaisille asiakkaille, joille museoon pääsy voi olla hankalaa.

Käytän opinnäytetyössäni hyväksi myös geronomiopiskelijoille järjestämäni kyselyn tuloksia. Sen tarkoituksena oli tuoda tuoreita näkemyksiä alan opiskelijoilta liittyen esimerkiksi kuvapuhelinpalveluiden järjestämiseen. Mitä haasteita ja mahdollisuuksia se toisi esimerkiksi kotihoitajille, tai kotihoidon asiakkaille itselleen?

Lisäksi esittelen kaksi kehittelemääni etämuseoideaa, joiden tarpeen, toteuttamiskelpoisuuden sekä haasteet olen kartoittanut.

¹ Asiasanat: Etämuseo, kotihoito, kuvapuhelin, vanhuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural management

Specialisation: Event production

Author/s: Jaakko Ritari

Title of thesis: Remote museum experience for domiciliary care patients

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2021

Number of pages: 56

Number of appendices: 1

The subject of this thesis is using the videophone as a platform for a museum experience, including its pros and cons. The target group of this study are elderly people in domiciliary care, for whom taking part in outside-home activities might be out of the question. In this thesis, I strive to reveal how important it is for physically challenged and demented people to take part and enjoy museums to boost their functionality. The restrictions caused by the Covid-19 pandemic call for new solutions to attract more visitors.

In this thesis, I find out what a videophone is, and how it can be used in creating remote museum experiences. I also want to survey its possible benefits for those who might find going to the museum challenging.

In my thesis, I use the results that I obtained after conducting an inquiry among the students of elderly care at Seinäjoki University of Applied Sciences. Its goal was to bring out fresh ideas from those who study elderly care and, consequently, might have ideas as to how to arrange museum services through videophone. What challenges and opportunities may the videophone bring to those who organize domiciliary care, or to clients themselves?

In addition, I introduce two suggestions for the implementation of a remote museum, the demand for which I analyzed, together with their feasibility and possible challenges.

¹ Keywords: Remote museum, Domicilliary care, videophone, seniority

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO	8
2 OPINNÄYTTEEN TOIMEKSIANTAJA	9
2.1 Seinäjoen museot.....	9
2.2 Seinäjoen kulttuuripalvelut	9
3 KUVAPUHELIN	10
3.1 Kuvapuhelin ja sen toimintaperiaate.....	10
3.2 Videovisit-sovellus.....	11
3.3 Esimerkkejä kuvapuhelimen käyttötarkoituksista	12
4 ETÄMUSEOPALVELUIDEN TARVE	13
5 KOTIHOIDON ASIAKKAAT KOHDERYHMÄNÄ.....	15
5.1 Kognitiiviset toiminnot.....	15
5.2 Sosiaaliset suhteet ja terveys	16
5.3 Ikäteknologia apuna arjessa.....	16
5.4 Kotihoidon asiakkaille suunnattu haastattelu.....	17
6 KYSELYTUTKIMUS	19
6.1 Kyselyn tavoite	19
6.2 Kyselyn tulokset	20
6.3 Mahdollisia etämuseopalvelukumppaneita	25
6.3.1 Kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut	25
6.3.2 Kansalaisopisto	25
6.3.3 Kotihoidon palvelut.....	26
6.3.4 Päivätoiminta	26
6.3.5 Seinäjoen Ikäkeskus	27
6.3.6 SeAMK ja Sedu.....	27
6.3.7 Vanhusneuvosto	27
7 ETÄMUSEOIDEAT	29

7.1	Muisteluhetki	29
7.1.1	Muisteluhetken haasteet	31
7.1.2	Muisteluhetken järjestäminen.....	31
7.2	Teatterinäytös tai musiikkiesitys	32
7.2.1	Näytöksessä ja esityksessä huomioonotettavaa.....	33
8	POHDINTA.....	34
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	39

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Grandstream GXV-3370 kuvapuhelin luurilla ja näyttöruudulla.....	10
Kuvio 1. Kuinka tuttu kuvapuhelin on sinulle?.....	19
Kuvio 2. Vastaajien mielipide etämuseopalveluiden tarpeellisuudesta.....	20
Kuvio 3. Vastaajien työkokemus.....	20
Taulukko 1. Mitkä tekijät asiakkaan kunnossa voivat vaikuttaa kuvapuhelimen käyttökokemukseen?.....	21
Taulukko 2. Vastaajien ideoita etämuseotoiminnalle.....	23-24

Käytetyt termit ja lyhenteet

Etämuseo	Museopalvelu etänä kotioloissa, tai muualla kuin museossa, esimerkiksi kuvapuhelimen tai internetin välityksellä.
Kuvapuhelin(sovellus)	Laite tai sovellus, jolla voidaan olla ääni-, ja videoyhteydessä toiseen samanlaiseen laitteeseen tai sovellukseen.
Ikäteknologia	Ikäihmistien hoidossa käytetyt teknologiset laitteet, joiden on tarkoitus helpottaa käyttäjänsä elämää.
Kotihoito	Ikäihmisille tuotettu hoitopalvelu, jota toimitetaan heidän koteihinsa. Esimerkiksi lääkkeiden jakaminen ja antaminen, sekä muu elämässä avustaminen. Kotihoidon tuottajat ovat kotihoitajia.
Omaishoitaja	Ikäihmisen omainen, esimerkiksi lapsi tai puoliso, joka toimii läheisensä hoitajana.
Kognitiivisuus	Kyky havainnoida ja käsitellä tietoa.
Geronomi	Vanhusalan ammattilainen, jonka alaa on ikäihmistien hyvinvoinnin, terveyden ja toiminnallisuuden ylläpito.
Muistisairaus	Muistin toimintaan vaikuttava sairaus, esim. dementia.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Seinäjoen museoille kaksi etämuseopalveluiden ideaa, jotka ovat toteutettavissa kuvapuhelinpalvelun välityksellä, ja samalla tutkia kuvapuhelimen käyttöä ja sen mahdollisuuksia etämuseopalveluiden kehittämisessä. Etämuseopalvelun kohderyhmänä on kotihoidon asiakaskunta. Tehtävänäni oli kehittää ideoiden sisältö, sekä kartoittaa niiden toteutusmahdollisuuksia ja haasteita. Kartoitin myös mahdollisia kumppaneita, joista voi olla apua etämuseopalveluiden järjestämisessä.

Etämuseopalveluiden, kuten minkä tahansa kulttuurisisällön, tuottamisessa on tärkeää tuntee kohderyhmä. Siksi olen tutustunut kotihoidon asiakkaisiin, sekä kerännyt tietoa heidän elämänvaiheelleen tyypillisistä haasteista ja ongelmista. Olen suorittanut laadullisen Webropol-kyselytutkimuksen Seinäjoen ammattikorkeakoulun geronomiopiskelijoille. Sen tarkoituksena oli kerätä tietoa kohderyhmästä, sekä opiskelijoiden omia ajatuksia etämuseopalveluista. Tärkeänä osana opinnäytetyössäni on myös etämuseopalveluiden tarpeen kartoitus.

Haastattelin myös kotihoidon asiakkaita kuvapuhelimen välityksellä, tarkoitukseni kerätä tietoa heidän kokemuksistaan kuvapuhelinpalveluista, kartoittaakseni kiinnostusta kehitettäviä ideoita kohtaan, sekä tutustuakseni itse kuvapuhelimen toimintaan.

2 OPINNÄYTTEEN TOIMEKSIANTAJA

Tässä osiossa esittelen opinnäytteen toimeksiantajan, sekä kulttuuripalvelut, jonka kautta olen päässyt tutustumaan kuvapuhelinpalveluun.

2.1 Seinäjoen museot

Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Seinäjoen museot. Heillä oli syntynyt tarve kehittää etämuseopalveluita kuvapuhelimen kautta. Seinäjoen museot on alueellinen vastuumuseo Etelä-Pohjanmaalla. Museopalveluiden tehtäviin kuuluu museoiden ja niiden kokoelmien ylläpito, näyttelyt ja tutkimustyö. Tiedon tallentaminen, sekä esimerkiksi tapahtumat ja julkaisut liittyvät myös museoiden toimialaan. Museopalveluiden alla toimii museokohteita Seinäjoen kaupungissa. Seinäjoen kaupungin museopalveluiden alla toimivat Etelä-Pohjanmaan museo, sekä Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museo. Sairaalamuseo ja museokeskus Tiklas ovat siirtymässä myös Seinäjoen museoiden alaisuuteen. Lisäksi Seinäjoen museot ylläpitää Riihimuseota Peräseinäjoella (Museokohteet, [Viitattu 25.5.2021].) Yhteyshenkilönäni museolle toimi intendentti Sanna Kattelus.

2.2 Seinäjoen kulttuuripalvelut

Seinäjoen kulttuuripalvelut on kaupungin alaisuudessa toimiva yksikkö, jonka tehtävänä on tuottaa matalakynnyksistä kulttuurisisältöä kaupungin asiakkaille. Kulttuuripalveluiden toimipaikkana toimii Itkanmäellä sijaitseva Kalevan navetta. Ikäihmiset ovat tärkeä kohderyhmä Seinäjoen kulttuuripalveluilla. Siksi heillä on palkattuna ikääntyneiden kulttuuritoiminnan koordinaattori, joka suunnittelee, tuottaa ja ylläpitää monipuolista kulttuurisisältöä ikäihmisille. Kulttuurisisältöä tuodaan myös palveluasujille taiteilijavierailujen ja erilaisten esiintyjien kautta. (Ikääntyneiden kulttuuri [Viitattu 7.5.2021].)

Kuvapuhelimeen ja sen toimintaan liittyvään minut informoi Seinäjoen kulttuuripalveluiden kulttuuriohjaaja Jenni Lalli. Hän vetää kotihoidon asiakkaille kulttuuritoimintaa kuvapuhelimen välityksellä. Hänen kauttaan pääsin myös näkemään kuvapuhelimen käytännön tilanteessa, jolloin pääsin tutustumaan sen toimintaperiaatteeseen, sekä näkemään miten kommunikointi toimii kyseisen laitteen avulla. Sain myös mahdollisuuden haastatella kotihoidon palvelun piirissä olevia kuvapuhelinpalvelun asiakkaita.

3 KUVAPUHELIN

Tässä luvussa esittelen tarkemmin kuvapuhelimen, sekä selvitän sen toimintaperiaatetta ja ominaisuuksia. Lisäksi selvitän tarkemmin sen käyttöhistoriaa Seinäjoen kaupungissa, sekä Suomessa yleensä.

3.1 Kuvapuhelin ja sen toimintaperiaate

Kuvapuhelin-nimitystä voidaan käyttää laitteesta, jonka käyttötarkoitus on luoda videopuhelulinkki kahden henkilön välille. Monenlaisia kuvapuhelinpalveluita on ladattavissa myös tietokoneelle ja älylaitteille erilaisten sovellusten muodossa.

On olemassa myös kuvapuhelimia, jotka muistuttavat ulkoisesti ja käyttöperiaatteeltaan lankapuhelimia, sillä poikkeuksella, että kuvapuhelimen avulla pystytään myös luomaan näköyhteys laitteen molemmille käyttäjille. Kuva välittyy kuvapuhelimen etuosassa olevaan kosketusnäyttöön. Luurin käyttöperiaate on sama kuin tavallisessa lankapuhelimessa.

Kuva 1. Grandstream GXV-3370 kuvapuhelin luurilla ja näyttöruudulla (Nettipuhelin, [Viitattu 23.5.2021]).

Kuvapuhelimen helppokäyttöisyyden takia se on suosittu tapa järjestää monenlaista toimintaa esimerkiksi juuri kotihoidon asiakkaille. Haastatellessani kotihoidon asiakkaita kuvapuhelimen välityksellä, sain sen käsityksen, että kuvapuhelimen käyttö on helppoa ja nopeaa oppia. Kun kuvapuhelimeen otetaan yhteys, asiakkaan tarvitsee vain valita näytöltä vastaako puheluun vai ei. Tämän lisäksi puhelun ylläpito ei vaadi muita toimenpiteitä, mikäli äänenvoimakkuus ja

kamera on säädetty jo valmiiksi. Kuvapuhelin sopii siis matalan käyttökyynnyksensä takia erinomaisesti kaiken kuntoisille asiakkaille.

Seinäjoen kaupungissa yleisesti käytössä oleva kuvapuhelinpalvelu on nimeltään Videovisit. Sovellus on ladattavissa tietokoneelle, tabletille tai puhelimelle. Kuvapuhelimella pystytään järjestämään useamman osallistujan konferenssityylisiä keskusteluja, jolloin jokaisella osallistujalla on kuva- sekä ääniyhteys muihin osallistujiin.

3.2 Videovisit-sovellus

Videovisit on helppokäyttöinen suomalainen kuvapuhelinpalvelusovellus, joka on ladattavissa lähes mille tahansa älylaitteelle. Sovellus toimii siten, että toiminnan vetäjä, joka on aiemmin jakanut asiakkaat ryhmiin, pystyy soittamaan ajastetun puhelun asiakkaille. Asiakkaat saavat oman halunsa mukaan vastata, tai jättää vastaamatta puheluun painamalla omassa näytössään näkyviä vaihtoehtoja. Joissain tapauksissa asiakkaille on myös mahdollista soittaa puhelu, joka yhdistyy automaattisesti. Tätä ei kuitenkaan sovelleta muissa kuin hoidollisissa tapauksissa ja niille asiakkaille, jotka ovat antaneet tähän suostumuksensa. Kun asiakas vastaa puheluun, hänen kuvansa ja äänensä välittyvät muille keskustelussa olijoille. Toiminnan vetäjällä on myös mahdollisuus mykistää joku keskustelun osanottajista.

Keskustelu on myös mahdollista muuntaa esitystilaksi, jolloin kenenkään ääni ei välity muille. Tämä soveltuu esimerkiksi musiikkiesityksiin tai teatterinäytöksiin, joita muilta tulevat sivuäänet saattaisivat häiritä.

Videovisit-sovelluksen verkkosivulla eritellään myös muita sovelluksen mahdollisia eri käyttötarkoituksia. Niitä ovat etävastaanotto, chat-palvelu, chatbot, suojattu hoitokeskustelu, etäkonsultointi, virtuaalihoito, etäkuntoutus, etädiagnostiikka ja etämonitorointi. (Videovisit, [Viitattu 2.5.2021].)

3.3 Esimerkkejä kuvapuhelimen käyttötarkoituksista

Kuvapuhelinta on käytetty Suomessa ainakin erilaisiin ryhmätoimintaan, sekä liikuntavetoisten hetkien järjestämiseen sellaiselle kohderyhmälle, jolle asuintiloista poistuminen on vaikeaa, tai mahdotonta. Näihin kuuluvat esimerkiksi liikuntarajoitteiset. Kuvapuhelin on myös kätevä tapa muodostaa puhe- ja kuvalinkki esimerkiksi hoitohenkilökunnan, sekä asiakkaan välille konsultointitarkoituksessa.

Videovisiti-sovellus on käytössä laajasti sairaaloissa ja terveydenhoidon yksiköissä kautta maan. Sovellus on käytössä yli 200 Suomen kunnassa, myös Seinäjoella ja esimerkiksi Helsingissä, Vaasassa ja Turussa (Videovisiti, [Viitattu 25.5.2021].)

Muita samankaltaisia ikäihmisille suunnattuja kuvapuhelinsovelluksia ja laitteita ovat esimerkiksi Konnekt ja ViewClix. Skype ja Discord toimivat samalla tavalla, ja ovat myös sovellettavissa käytettäväksi vanhusten kanssa.

4 ETÄMUSEOPALVELUIDEN TARVE

Etämuseopalveluina voidaan nähdä mikä tahansa museon palvelu, joka tuodaan etänä esimerkiksi asiakkaiden koteihin. Monet museot, kuten British Museum ja Louvre tarjoavat museokierroksia etänä (Mentalfloss 2020). Etämuseopalveluita voidaan tuoda koteihin esimerkiksi sosiaalisen median, sekä muiden verkkosivujen kautta.

Maailmalla viime aikoina vallinneen Covid-19-pandemian takia monien palveluiden on täytynyt soveltaa omaa toimintatapaansa kokoontumisrajoituksista johtuen. Rajoitukset ovat vaikuttaneet myös museoiden toimintaan Suomessa. Kotimaan matkailusta huolimatta erot kävijämäärissä museoiden välillä ovat suuria. Arviot tulojen menetyksistä pääkaupunkiseudun museoissa ovat olleet 30–40 prosenttia. Säästömahdollisuudet museoissa ovat rajalliset ja usein vaikuttavat suoraan työntekijään lomautusten ja palkkojen menettämisen kautta (Mal.fi 2021).

Nyt pandemian aikana etäpalvelut ovat nousseet uuteen arvoon. Esimerkiksi monet tapahtumat ovat siirtäneet toimintaansa sosiaaliseen mediaan ja erilaisiin keskustelupalveluihin. Esimerkiksi Käsityömessut (Virtualevents [viitattu 2.5.2021]). ja Häämessut (Haat.fi 2020) ovat soveltaneet toimintaansa poikkeusoloihin sopivaksi. Myös JVG-yhtye järjesti virtuaalikeikan internetissä vappuna 2020 (Hel.fi 2020).

Etämuseopalvelut soveltuisivat hyvin kotihoidon asiakkaille, sillä osa heistä on siinä tilanteessa, että kotoa poistuminen ei välttämättä ole mahdollista. Etämuseopalvelut on loistava mahdollisuus ottaa käyttöön ikäteknologiallisia ratkaisuja, kuten kuvapuhelinpalvelut.

Etämuseopalvelut ovat toki hyödyllisiä muutenkin, kuin maailmanlaajuisten tartuntatautien aikana, ajatellen erityisesti asiakkaita, joiden elinpiiri erinäisistä syistä rajoittuu omaan kotiin. Etämuseopalveluiden ideoinnin yhteydessä ilmenneitä seikkoja voidaan ottaa huomioon myös toisenlaisten etäpalveluiden kehittämisessä ja järjestämisessä.

Myös Seinäjoen kaupungin uuden K65 kulttuurihyvinvointisuunnitelman mukaan etäkulttuuripalveluiden kehittämistä tullaan tekemään tulevina vuosina, joten etämuseopalvelut sopivat tähän hyvin. Suunnitelmassa kerrotaan myös muita tapoja, miten ikääntyneiden kulttuuritoimintaa tullaan kehittämään tulevina vuosina. Siinä on myös listaus kaupungin palveluista, erilaisista yhdistyksistä ja muista toimijoista ja tahoista, joilla on rooli kulttuurisessa

vanhustyössä. (Kokkoniemi 2021.) Osa näistä tahoista on samoja, jotka nousivat esille myös geronomikyselyn yhteydessä.

5 KOTIHOIDON ASIAKKAAT KOHDERYHMÄNÄ

Kohderyhmään liittyy monia haasteita, jotka on tärkeää tiedostaa ja tunnistaa palveluntuottajan asemassa, jotta niiden puitteissa osataan toimia ja varmistaa hyvälaatuisen palvelun tuottaminen. Kotihoidon asiakkaat ovat kohderyhmä, jonka toimintakyky vaikuttaa suuresti heille tuotettuihin palveluihin ja niiden suunnitteluun.

Kotihoidossa olevat ihmiset ovat monen ikäisistä ja kuntoisista ihmisistä koostuva joukko, jota yhdistää kotiin tuodut palvelut. Osalla onkin henkilökohtainen avustaja, tai samassa taloudessa asuva avustava henkilö. (esim. puoliso tai lapsi). Omaishoidon laki määrittelee omaishoitajan sellaiseksi, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen (L 2.12.2005/937). Nämä samassa taloudessa asuvat saattavat toimia omaishoitajan ominaisuudessa joko virallisesti tai epävirallisesti (Mielenihmeet 2019). Kotihoidon palvelut voi jakaa karkeasti kahteen osaan, eli kotisairaanhoidolliseen, sekä kotipalveluihin. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle on räätälöity heidän tarpeidensa mukaan omanlainen kotihoidon palvelupaketti. Kotihoidon palveluita ovat esimerkiksi lääkkeiden jako, ruokapalvelu ja muut arkea helpottavat toiminnot, kuten suihkussa käymisen avustaminen. Kotihoito voi olla säännöllistä, tilapäistä tai satunnaista. (Ikonen 2014, 16.)

Kotihoidon asiakaskunta on iältään moninaista. Mukana saattaa olla nuorempiakin, tai vanhempia ikäihmisiä, joille palveluasuminen ei ole ajankohtaista. Tämä kohderyhmä saattaa kärsiä monista ongelmista, joita kotiin sidottu elämä tuo mukanaan. Näihin kuuluu esimerkiksi yksinäisyys (THL.fi 2019). Siksi sisällöntuotossa on otettava huomioon kohderyhmän erityistarpeet. Kuvapuhelimen käytössä on myös tärkeää kiinnittää huomiota esimerkiksi mahdollisiin puheentuoton ja kuulon ongelmiin.

5.1 Kognitiiviset toiminnot

Ihmisen kognitiiviset toiminnot ovat niitä prosesseja, jotka liittyvät tiedon vastaanottoon ja käsittelyyn, sekä varastointiin. Kognitiiviset toiminnot rapistuvat iän myötä, ja siksi ikääntyneemmällä kotihoidon asiakkailla saattaa olla tämän myötä ongelmia esimerkiksi tarkkaavaisuuden, muistin ja puheen tuoton kanssa. Myös puheen ymmärtäminen ja päättelykyky voivat olla heikentyneet. (Hänninen 2013, 210.) Nämä ovat huomioon otettavia

asioita myös kulttuurisen sisällön tuotossa, sillä kuvapuhelinpalvelun käyttö on usein vastavuoroista. Useissa kuvapuhelinpalvelun kautta tapahtuvissa toiminnoissa on tarpeen molemminpuolinen kommunikointi.

5.2 Sosiaaliset suhteet ja terveys

Sosiaalisten suhteiden on nähty vaikuttavan iäkkäiden ihmisten terveydentilaan positiivisella tavalla. Sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen on tärkeä osa henkisen terveyden ylläpitoa. Sellaiset ihmissuhteet, jotka nähdään epätydyttävänä, ja esimerkiksi syrjäytyneisyys vaikuttavat negatiivisesti. Myös aktiivinen elämäntyyli, sekä sosiaalinen sitoutuminen parantavat terveyttä ja hyvinvointia. (Tiikkainen 2013, 290.) Sosiaalinen eristäytyneisyys on suurin vaikutin yksinäisyyden kehittymiseen. Kotihoidon asiakkaiden elämässä syrjäytyneisyyden ja yksin jäämisen riski on huomattava, mikäli omaisten ja ystävien vierailut jäävät vähemmälle. Uusien ystävyysuhteiden ja verkostojen solmiminen ovat hyvä helpotus tähän.

5.3 Ikäteknologia apuna arjessa

Teknologialla on suuri rooli nykyihmisen arjessa. Se on vakiinnuttanut asemansa myös iäkkäiden elämässä, sillä teknologiaa käytetään helpottamaan heidän arkeaan. Ikääntyneiden avustamiseen tarkoitettua teknologiaa kutsutaan usein ikäteknologiaksi. Ikäteknologiaan voidaan lukea mukaan kaikki teknologiset ratkaisut, joiden nähdään edistävän ikääntymiseen sopeutumista, sekä ikääntyneiden jokapäiväistä elämää. Ikäteknologiset ratkaisut esimerkiksi fyysisen, psyykkisen, ja sosiaalisen hyvinvoinnin saralla helpottavat ja mahdollistavat harrastustoimintaa ja muita vastaavia aktiviteetteja. Myös kuvapuhelinpalvelut voidaan siis nähdä ikäteknologiallisena tuotteena, sillä sen käyttötarkoitukseen kuuluu ikääntyneiden ihmisten elämän helpottaminen.

Suurten ikäluokkien ikääntyessä voidaan odottaa, että tältä jo teknologiaan tutustuneelta ikäpolvelta nousee uusia tarpeita ikäteknologisten laitteiden avulla kehitettyihin palveluihin. Suuret ikäluokat ovat edeltäjiään innokkaampia kokeilemaan uusia teknologisia ratkaisuja (Leikas 2014, 17–18), joten tulevaisuuden ikäteknologisen kehityksen kannalta on tärkeää kehittää myös uudenlaisia palveluita. Etämuseopalvelut sopivat siis hyvin tämän tarpeen täyttämiseen, sillä se toteutetaan ikäteknologiaksi luokiteltavan tuotteen avulla, ja siihen

osallistuminen on mahdollista suurten ikäluokkien melko hyvän teknologiaosaamisen ansiosta. Kuvapuhelinpalvelut eivät toki ole haastavia, vaikka suurempaa teknologiaosaamista ei omaisikaan.

Kotihoidon asiakkaat ovat tärkeä ikäteknologian tuotteiden kohderyhmä, sillä heidän toimintakykynsä vaikuttavat tekijät, sekä kotiympäristön haasteet mahdollistavat uusien teknologisten laitteiden ja tuotteiden kehittämisen ja käyttöönoton. Teknologian tehtävä kotihoidossa on tukea hyvää elämää ja sen eri aspekteja. Sen tulee soveltua asiakkaan arkeen, ja sen käytön ohjaus ja opastaminen, sekä tekninen turvallisuus ja valvonta on tärkeää. Sen käytöstä myös sovitaan erikseen asiakkaan kanssa (Ikonen 2014, 126.)

5.4 Kotihoidon asiakkaille suunnattu haastattelu

Suoritin 25.3.2021 haastattelun kotihoidon asiakkaille kuvapuhelimen kautta. Tarkoitukseni oli kartoittaa yleistä mielipidettä kuvapuhelinpalvelusta, sekä tiedustella kiinnostusta etämuseopalveluideoitani kohtaan. Lisäksi halusin myös kysellä kehitysehdotuksia. Haastattelun kohteena oli kaksi kotihoidon ryhmää, jolle kulttuuripalveluiden kulttuuriohjaaja Jenni Lalli on vetänyt kulttuuripohjaista sisältöä kuvapuhelinpalvelun kautta. Mukana oli haastateltavia, jotka olivat käyttäneet palvelua useamman kuukauden, sekä ainakin yksi, joka oli ollut mukana vasta pari viikkoa. Alun perin tarkoitukseni oli äänittää haastattelu. Näin en kuitenkaan tehnyt, sillä haastateltavien äänet olivat niin vaimeita, etteivät ne olisi välttämättä kuuluneet äänitteessä. Kirjoitin siis haastattelun ohessa muistiinpanoja. Tarkoitukseni oli edetä johdattelevasti ja tarkkailla kotihoidon asiakkaiden suhtautumista kuvapuhelimeen, ja siihen miten sen käyttö onnistuu. Haastattelu suoritettiin kahdelle ryhmälle.

Aloitin kysymällä yleistä mielipidettä kuvapuhelimesta, sen hyviä ja huonoja puolia. Tämän jälkeen esittelin kehittelemäni etämuseoideat ja tiedustelin heidän mielenkiintoaan niitä kohtaan. Kysyin myös syventäviä kysymyksiä niiden sisällöstä, sekä tiedustelin kehitysehdotuksia. Tämän jälkeen Lalli veti oman osuutensa, eli teki asiakkaiden kanssa nettivisan, jossa oli kuvia entisajan ammattiteistä. Asiakkaiden tehtävänä valita vaihtoehdoista kuvaa vastaava oikea ammatti. Visan jälkeen palasin vielä kameran eteen ja palautin asiakkaiden mieleen aiemmin esittämäni kysymykset kertoen, että esimerkiksi esineiden tutkiskelu ja muisteluhetki voidaan järjestää samalla tavalla kuin edellinen visailu. Erityisesti

ensimmäinen ryhmä piti tätä hyvänä ideana. Haastattelussa ilmenneitä asioita käsitellään tarkemmin kohderyhmä osiossa.

Kysyessäni yleistä mielipidettä kuvapuhelimesta, olivat kaikki sitä mieltä, että se oli kätevä ja helppokäyttöinen. Se tuo hyvää sisältöä päivään silloin, kun sitä pystyy käyttämään. Kun tiedustelin kuvan ja äänenlaadusta oltiin sitä mieltä, että erityisesti musiikki kuuluu joskus huonosti, muuten ei ongelmaa.

Kuvapuhelinpalvelu nähtiin helppokäyttöisenä, arkea helpottavana ja käteväenä. Seuratessani Lallin vetämää kulttuurihetkeä, huomasin, että kenelläkään ei ollut ongelmia laitteen käytön kanssa. Huomattavaa oli myös, että äänen ja yhteyden kanssa ei ollut ongelmia.

6 KYSELYTUTKIMUS

Tässä luvussa käsittelen Seinäjoen ammattikorkeakoulun geronomiopiskelijoille tekemääni laadullista tutkimusta. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja se suoritettiin ehkäisevät ja valtaistavat menetelmät kurssin aikana. Keräsin kuitenkin vastaajilta tietoa esimerkiksi heidän työskentelytaustastaan alalta. Vastauksia ei voi yhdistää kehenkään.

Kyselyn avulla minun oli tarkoitus kartoittaa geronomiopiskelijoiden ajatuksia ja ideoita liittyen etämuseopalveluihin kuvapuhelimen välityksellä. Kyselyyn vastasi seitsemän opiskelijaa. Pienestä vastaajamäärästä huolimatta sain hyvää aineistoa työtäni varten.

Geronomit ovat vanhusalan ammattilaisia, joiden työtehtäviin kuuluu esimerkiksi ikäihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja toiminnallisuuden ylläpito. Heidän erikoisalaansa kuuluu lisäksi vanhuuteen liittyvien vaivojen ja sairauksien, kuten muistisairauksien tuntemus. Geronomit tekevät myös laajasti monialaista yhteistyötä. (Suomengeronomiliitto, [viitattu 6.5.2021]).

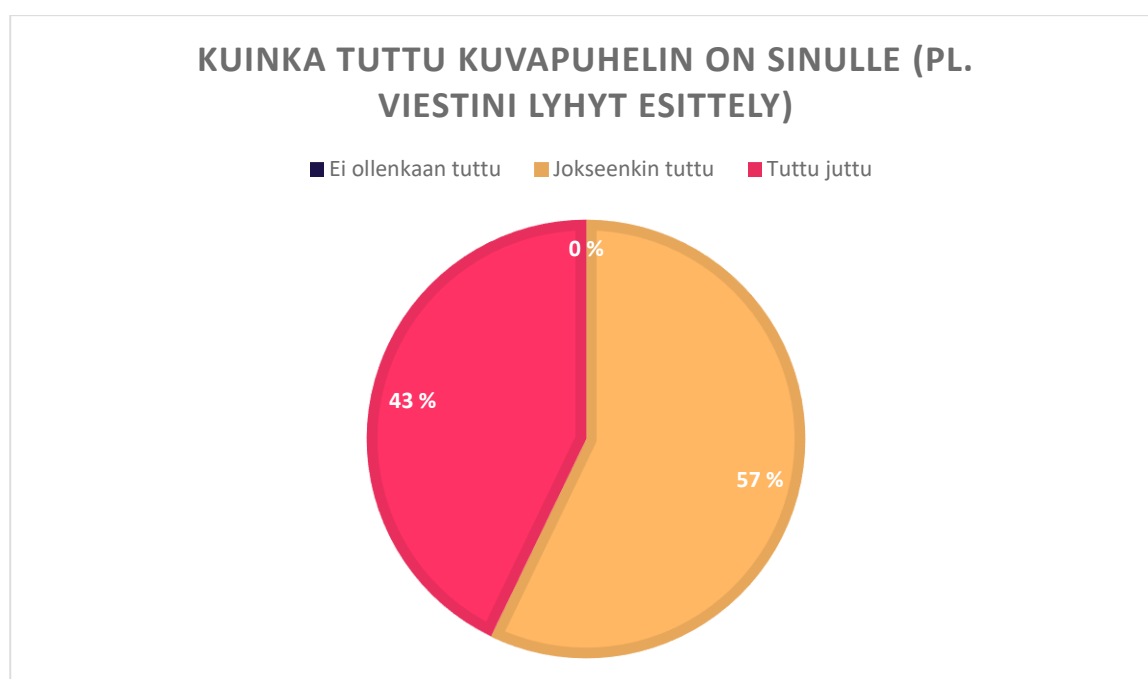
6.1 Kyselyn tavoite

Kartoitin opiskelijoiden koulutustaustan lisäksi esimerkiksi sitä, miten paljon kokemusta heillä on ennestään kuvapuhelimesta, ja ovatko he aiemmin olleet mukana kuvapuhelinvetoisessa toiminnassa. Lisäksi halusin selvittää heidän mielipiteensä siihen, millaiselle asiakkaalle kuvapuhelinpalvelut sopivat erityisesti, sekä siihen, mitkä tekijät asiakkaan kunnossa saattavat vaikuttaa käyttökokemukseen. Entä mitä muita ongelmia ja haasteita saattaa kehittyä? Tiedustelin myös, mitkä tekijät voisivat parantaa kuvapuhelinpalvelun laatua asiakkaalle. Tällä en tarkoittanut pelkästään kuvan tai äänen laatua, vaan palveluiden laatua yleensä.

Halusin myös selvittää, millaisia mahdollisuuksia geronomiopiskelijat näkevät kuvapuhelinpalveluiden soveltamisessa ikäihmisten toimintaan. Entä mitä haasteita kuvapuhelinpalvelut tuovat esimerkiksi kotihoidonpalveluiden tuottajalle ja omaisille? Entä millaisena he näkevät geronomien roolin potentiaalisena etätoiminnan mahdollistajana? Mitä muuta toimintaa kuvapuhelinpalvelut mahdollistaisivat ajatellen etämuseopalveluita ja museoita yleensä?

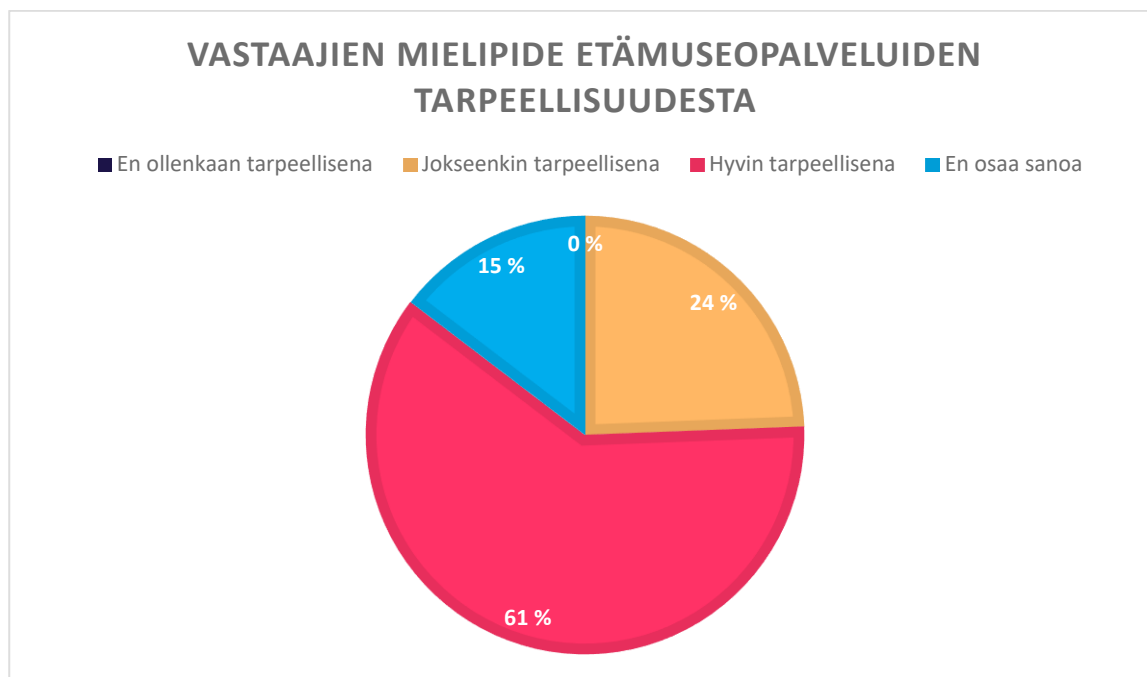
6.2 Kyselyn tulokset

Tässä osiossa käsittelen geronomeille suunnatun Webropol-kyselyn tärkeimpiä tuloksia. Kyselylomake vastauksineen liitteissä. Halusin kerätä tarkemmin tietoa siitä, miten paljon aiempaa tietoa ja kokemusta geronomiopiskelijoilla oli kuvapuhelimesta, ja millaisen toiminnan he näkevät soveltuvan parhaiten kotihoidon asiakkaille. Seitsemästä vastaajasta neljälle kuvapuhelin oli ennestään jokseenkin tuttu. Kolmelle se oli täysin tuttu.

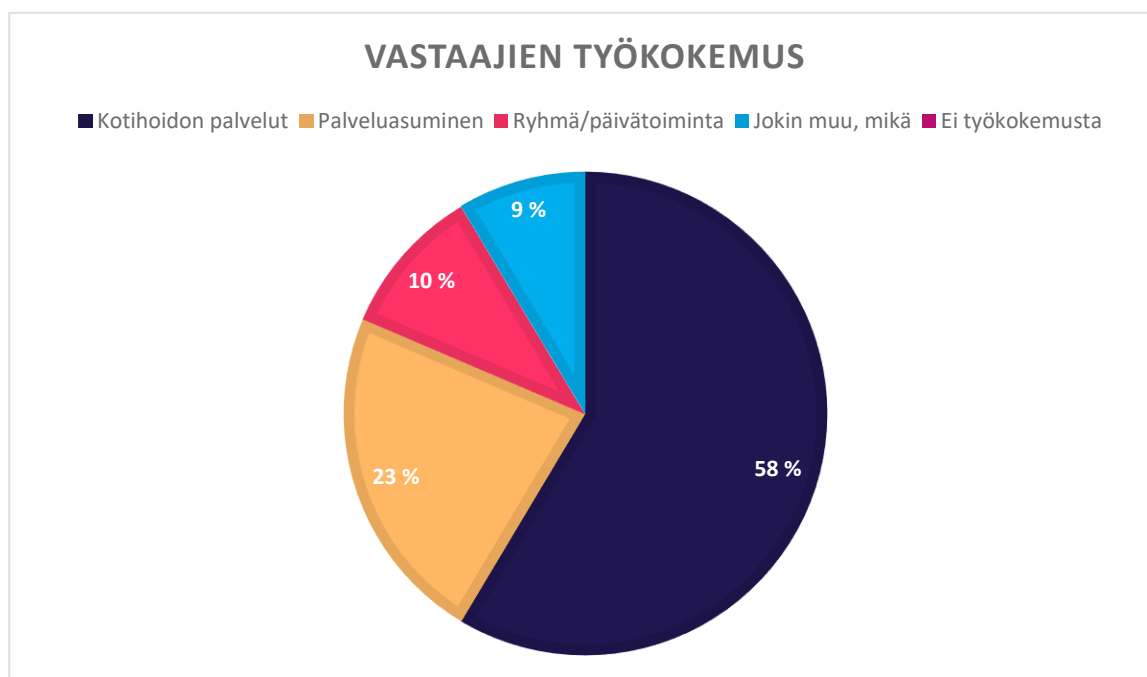

Kuvio 1. Kuinka tuttu kuvapuhelin on sinulle?

Tiedustelin myös vastaajien mielipidettä etämuseopalvelun tarpeellisuudesta. Suurin osa oli sitä mieltä, että etämuseopalveluille olisi tarvetta, 15 % ei osannut sanoa. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että sille ei olisi tarvetta. Kaikilla vastaajilla oli myös aiempaa työkokemusta vanhusalalta, suurimmalla osalla kotihoidosta.

Kuvio 2. Vastaajien mielipide etämuseopalveluiden tarpeellisuudesta

Kuvio 3. Vastaajien työkokemus

Tiedustelin myös, mitkä tekijät asiakkaan kunnossa voisivat vaikuttaa kuvapuhelimen käyttökokemukseen. Vastaajien mukaan erityisesti kuulon ja näön heikkous voivat tuoda haasteita. Apuvälineet, kuten kirjoitettu teksti ja kuulokkeet voisivat olla tähän ratkaisuna.

Alentunut kognitio voi vaikeuttaa uuden oppimista. Muistisairaudet ja harhaisuus nähtiin myös haasteena.

Taulukko 1. Mitkä tekijät asiakkaan kunnossa voivat vaikuttaa kuvapuhelimen käyttökokemukseen?

Kuulon ja näön heikkous Harhaisuus	Näkö Kuulo
Huono kuulo ja näkö Edennyt muistisairaus	Suuresti alentunut kuulo tai näkö enimmäkseen.
Alentunut kuulo ja heikko näkö hankaloittavat. Alentunut kognitio vaikeuttaa uuden oppimista.	Muistiongelmät
Huono näkökyky vaikeuttaa toimintoihin osallistumista, riippuen tietysti toiminnasta. Huono kuulo myös voi vaikeuttaa osallistumista laitteen kautta, mutta apuvälineiden (kuulokkeet, kirjoitettu teksti) avulla tämäkin haaste voi minimoitua.	

Vastaajista kaksi oli jo aiemmin järjestänyt toimintaa kuvapuhelimen välityksellä. Kaksi näki kuvapuhelimen kautta järjestetyn toiminnan jokseenkin hyödyllisenä, viisi hyvin tarpeellisenä. On siis selvää, että etämuseotoiminnalle olisi kysyntää. Kysyessäni millaiselle asiakkaalle kuvapuhelinpalvelu sopii parhaiten, opiskelijat ovat sitä mieltä, että se soveltuu parhaiten sellaiselle, jonka kognitiiviset kyvyt siihen riittävät. Heikentyneen liikuntakyvyn ei nähty vaikuttavan kuvapuhelimen käyttöön. Se soveltuu kenelle tahansa, joka tarvitsee virikkeitä ja on halukas sitä käyttämään. Erään vastaajan mielestä kuvapuhelinpalveluita tulisi kokeilla ennakkoluulottomasti monenlaisille asiakkaille. Helppokäyttöisyys nähtiin etuna, samoin se, että asiakkaalla olisi innostus uuden kokeilemiseen. Dementtisyys voi kuitenkin olla

rajoittavana tekijänä. Kuvapuhelin voisi soveltua alhaisen mielialan omaaville, esimerkiksi masentuneille.

Muita mahdollisia haasteita voivat olla yhteysongelmat ja muut tekniset ongelmat esimerkiksi äänen ja kuvan kanssa. Opastuksen puutteellisuus tai huono laatu (liian nopeaa, ylimalkaista). Myös ennakkoluulot ja läheisten tietämättömyys nähtiin ongelmana. Näihin voitaneen vaikuttaa hyvällä tiedottamisella. Liikuntarajoitteiset voivat tarvita avustajan päästäkseen laitteen luokse. Yksilökohtainen haasteiden ratkominen nähtiin tärkeänä näissä asioissa.

Kysymykseen ”mitkä tekijät voisivat parantaa kuvapuhelinpalvelun laatua ikäihmisille” opiskelijat vastasivat, että säännöllinen tarjonta ja riittävä tukihenkilöstö auttavat. Lisäksi rahoituksen ja resurssoinnin riittävyys, ammattitaitoiset tekijät ja laitteiston hyvä laatu. Opastus sekä asiakkaille, omaisille, että työntekijöille.

Vastaajat näkivät, että kuvapuhelinpalveluita voidaan soveltaa ikäihmisten toimintaan rajattomasti. Kulttuurisisältö ja esimerkiksi erilaiset retket voisivat olla mielekkäitä osallistujien kannalta, samoin etävierailut. Yhteisöllisyyden parantaminen myös mahdollista kuvapuhelimen välityksellä.

Kyselyssä ilmeni myös, että etämuseopalvelut voivat tuoda monia haasteita myös kotihoidon palveluiden tuottajille ja omaisille. Esimerkiksi laitteiden ylläpito ja käytön opastus. Epäiltiin myös, aiheuttaako eriarvoisuutta, jos joillain ei ole mahdollisuutta käyttää kuvapuhelinpalvelua.

Halusin myös selvittää, mikä voisi olla geronomin rooli kuvapuhelinpalvelun tuottamisessa ja toteuttamisessa. Geronomi nähtiin koordinaattorin, vetäjän asemassa, sekä rahoituksen ja työntekijöiden järjestäjänä. Geronomi voisi toimia tiedottamisessa ja markkinoinnissa, organisoinnissa ja yhteyshenkilönä asiakkaan suuntaan, sekä esimerkiksi kulttuurituottajan ja kotihoidon välillä. Oikean kohderyhmän löytyminen toimintakykyarvion avulla voisi olla myös geronomin tehtävä.

Kyselyn perusteella voidaan päätellä, että etämuseopalveluille voisi olla kysyntää, ja sen järjestäminen on mahdollista hyvien verkostojen ja kumppanuuksien avulla. Sisältö on helposti muokattavissa ja kehitettävissä. Riittävällä opastuksella ja tiedottamisella voidaan varmasti vaikuttaa asiakkaiden ja omaisten suhtautumiseen ja käyttökokemukseen. Tärkeää on myös

esimerkiksi yhteistyö kotihoidon ja muiden palveluiden kanssa, jotka voivat toimia mahdollistajana ja esimerkiksi markkinoijana.

Etämuseopalveluita ajatellen geronomiopiskelijat olivat sitä mieltä, että sopivan pituiset teemalliset opastetut kierrokset ja muisteluhetket voisivat olla kohderyhmälle sopivia. Myös vuorovaikutus keskustelun muodossa nähtiin tärkeänä.

Taulukko 2. Vastaajien ideoita etämuseotoiminnalle.

<p>Opastetut kierrokset, ei liian pitkät</p> <p>Yksittäisen asiakokonaisuuden esittely</p> <p>Keskustelut asiakkaiden kanssa jonkin teeman äärellä</p>	<p>Museokierroksia, "muisteluhetkiä"; mahdollisuus muistella vanhojen esineiden avulla. Kuvataiteilijoiden haastatteluja.</p>
<p>Näyttelyiden esittelyjä, museokierroksia, teemapäiviä senioreille.</p>	<p>Näyttää museota ulkoapäin ja kertoa rakennuksesta sekä millaisia näyttelyitä siellä on. Näyttää näyttelyitä ja kertoa yksityiskohtaisesti jokaisesta näytteellä olevasta esineestä. Tähän voisi liittää muistelua mm. vanhojen esineiden kohdalla mahdollistaa ryhmäkeskustelua ja niin osallistaa käyttäjiä mukaan toimintaan. Muutenkin käyttäjillä tulisi olla mahdollisuus kysellä sekä kommentoida näkemäänsä kesken kaikenkin eli interaktiivisuus pitäisi olla mahdollista.</p>
<p>Perinteisiä ja teemallisia museokierroksia</p> <p>Teemana esim. 40-50- luvun leikit.</p> <p>Näytelmiä museon tiloissa eli historia herää henkiin.</p> <p>Luentoja vaikkapa tunnetuista paikallisista suvuista ja tapahtumista.</p> <p>Kotieläimiä museon pihalla.</p>	<p>Historiaan liittyvät lyhyet näytelmät</p>

6.3 Mahdollisia etämuseopalvelukumppaneita

Ryhmillä MGERO18 ja MGERO19 järjestämässäni Webropol-kyselyssä tiedustelin muun muassa heidän näkemystään siitä, mitä mahdollisia yhteistyökumppaneita museolla voisi olla kuvapuhelinpalveluita järjestäessään. Käsittelen saamani vastaukset tässä osiossa. Kysymyksen perimmäisenä tarkoituksena oli selvittää myös mahdollisia kumppanuuksia esimerkiksi vanhuspalveluiden tuottajien kanssa. Seuraavassa osiossa käsittelemäni potentiaaliset kumppanit ovat siis geronomiopiskelijoiden ajatuksia. Kumppanuudella tarkoitetaan toimijoiden, organisaatioiden ja henkilöiden suhdetta, sekä uutta asetelmaa, joka näiden välille syntyy (Virkkala 2002).

6.3.1 Kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut

Kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut nähtiin tärkeänä yhteistyökumppanina. Uskoisin, että molempien osapuolien ammattiosaamista voitaisiin käyttää hyödyksi. Kulttuuripalvelut järjestävät jo kulttuurisisältöä kotihoidon asiakkaille. Myös kirjastopalveluilla on käytössään Videovisit, jolla on tuotettu sisältöä senioreille.

Kulttuuripalveluilta voisi saada näkemystä ja neuvoja toiminnan vetämiseen. He voisivat olla myös hyvä linkki esimerkiksi kartoittaessa potentiaalisia paikkoja etätoimintaa, esimerkiksi etäkonsertteja ajatellen. Heidän kauttaan voisi mahdollisesti saada myös suosituksia esimerkiksi erilaisista teatteri- ja musiikkiryhmistä.

6.3.2 Kansalaisopisto

Seinäjoen kansalaisopisto tuottaa kaupunkilaisille kurssitoimintaa. Opiston kurssitarjontaan voi myös ehdottaa lisäyksiä (Kansalaisopisto, [Viitattu 2.5.2021].) Kansalaisopisto voisi mielestäni tuottaa museon kanssa esimerkiksi vanhanajan käsityöpiiriä sellaisille, joilla motoriikka toimii vielä sillä tasolla, että sellainen toiminta on mahdollista. Voitaisiinko näitä järjestää kansalaisopiston sijaan jossain historiallisessa miljöössä jossain museon tiloissa? Onko mahdollista aloittaa sovellettuja käsityökurseja, joissa käytetään vanhempia käsityömetodeja,

kotihoidon asiakkaille? Kannattaa myös ottaa selvitykseen, onko mahdollista, että esimerkiksi kaupunki tai joku muu taho kustantaisi kurssit osallistujille.

Mielenkiintoisia teemaan soveltuvia kohderyhmälle sovellettuja kursseja voisivat olla käsitöiden lisäksi esimerkiksi jonkinlaiset kansantanssiin ja musiikkiin liittyvät kurssit, jossa kuunnellaan musiikkia tai tanssitaan tai muuten reagoidaan musiikkiin kunkin omien kykyjen mukaan. Tässä tapauksessa on hyvä etukäteen selvittää asiakkaiden mielenkiinnonkohteita. Entä jokin kevyempi historiantutkimuksellinen kurssi, jossa kootaan paikallisia tarinoita talteen? Voisi olla mielenkiintoista kerätä yhteen kuvapuhelimen käyttäjien tarinoita talletettavaksi. Näin voidaan mahdollisesti kerätä suullista katoavaa tietoa helposti.

Mikäli kansalaisopiston sisällöstä ei löydy tähän tarkoitukseen soveltuvaa kurssia, voitaisiin selvittää mitä sellaisen järjestäminen vaatisi.

6.3.3 Kotihoidon palvelut

Kotihoidon hoitajat ovat tiiviisti mukana kotihoidon asiakkaiden elämässä. Jonkinlainen yhteistoiminta voisi siis olla hyödyllistä. Kotihoidon työntekijät ovat usein lähihoitajia, sairaanhoitajia tai muita sotealan ammattilaisia ja heidän tehtäviinsä kuuluu asiakkaiden avustaminen päivittäisessä toiminnassa tai lääkinnällisissä asioissa. Kotihoidon palveluilla ei välttämättä ole resursseja olla toteuttamassa viriketoimintaa, mutta voivat toimia linkkinä ja ”mainostajana” asiakkaille, jotka haluaisivat mahdollisesti osallistua etämuseopalveluiden toimintaan. Kotihoidon työntekijöille voisi pitää jonkun infon joko suoraan tai heidän esimiestensä kautta, jolloin heillä olisi tieto palvelusta markkinointia varten. Voidaan myös markkinoida esimerkiksi yksinäisyyden vähentämiseen! Huomioidaan myös yksityisen puolen kotihoidot. Kotihoidon ammattilaisilta voidaan aiemmin mainitun infon kautta kerätä ideoita ja ajatuksia etämuseotoiminnan vetämiseen.

6.3.4 Päivätoiminta

Päivätoiminta voisi mahdollisesti olla täydellinen linkki etämuseopalveluissa. Päivätoiminnan senioritoiminta on Seinäjoella virikkeellistä (Seinäjoen kaupungin toimintakeskukset, [Viitattu 2.5.2021].) Voisivatko heidän resurssinsa olla riittävät jopa toiminnan vetämiseen, mikäli heille antaa valmiin paketin ja materiaalit esimerkiksi muisteluhetken vetämiseen? Museo tulisi tässä

vastaan tuoden oman näkemyksensä sisällöstä ja esineistöstä. Olisiko päivätoiminta niin joustavaa, että etämuseopalvelut voitaisiin ottaa osaksi sitä?

Päivätoimintaa vedetään usein kasvotusten, mutta koronan takia etäpäivätoiminta voisi olla se juttu. Täydellinen yhdistelmä olisi siis museot, kaupunki ja päivätoiminnan palvelut, jotka voivat yhdessä suunnitella ja toteuttaa etämuseopalveluita.

6.3.5 Seinäjoen Ikäkeskus

Ikäkeskuksessa työskentelee esimerkiksi sosionomeja ja sosiaalityöntekijöitä. He tekevät monialaista yhteistyötä ja hoitavat ikäihmisten asioita liittyen esimerkiksi omaishoittoon, sekä tekevät palveluntarpeen arviointeja (Suomi.fi 2020). He voisivat suositella etämuseopalveluita asiakkailleen. Heiltä saattaisi saada alan näkemystä etämuseotoimintaan, sekä apua oikeiden asiakkaiden löytämiseen.

6.3.6 SeAMK ja Sedu

Viriketoiminnan vetäminen kuvapuhelinpalvelulla voisi olla antoisa harjoittelukokemus tai osana kurssia esimerkiksi geronomille tai lähihoitajalle, miksei myös sosionomille tai sairaanhoitajalle. Voitaisiin myös selvittää, olisiko mahdollista toteuttaa etämuseopalveluiden vetämistä esimerkiksi SeamkPro-projektina, siten että opiskelijat suunnittelevat sisällön ja toteuttavat sen yhteistyössä museon ja mahdollisesti jonkin toisen tahon kanssa yhteistyönä. Kahden tai kolmen henkilön projektiryhmä voisi olla työpanokseltaan riittävä. SeamkPro-projektiin voisi tässä tapauksessa liittyä museoympäristön ja esineistön kartoittaminen yhteistyössä museon kanssa, sekä sopivan asiakasryhmän löytäminen yhteistyössä jonkun vanhusalan palvelun kanssa.

6.3.7 Vanhusneuvosto

Vanhusneuvosto on kuntatasolla toimiva ikäihmisten neuvosto, jonka toiminta liittyy kaikkeen vanhusten elämään ja toimintaan (Vanhusneuvosto, [Viitattu 2.5.2021].) Ehkä voisi toimia myös markkinointilinkkinä ja tiedottajana?

7 ETÄMUSEOIDEAT

Tässä osiossa esittelen kehittämiäni etämuseoideat, jotka voitaisiin ottaa käyttöön etämuseopalveluissa, ja jotka ovat toteutettavissa kuvapuhelimen välityksellä. Molemmissa ideoissa yhteys otetaan kotihoidon asiakkaisiin ryhmäpuhelulla, joten mukana on ainakin yksi ohjaaja, sekä asiakkaat samassa keskustelussa. Tässä osiossa esittelemiäni ideoita peilaan geronomikyselyssä esille nousseisiin mahdollisiin yhteistyökumppanitahoihin. Pyrin siihen, että idea-aihiot olisivat helposti käyttöönotettavissa ja konseptoitavissa. Laajempi konseptointi vaatisi vielä ainakin ideoiden testaamista ja sisällön tarkempaa ideointia (esim. näytöksen juoni). Konseptointi on pidempi prosessi. Konseptoinnissa taustatutkimus ja käyttäjätutkimus, jotka ovat olleet tämän opinnäytetyön keskiössä, edeltävät tarkempaa ideointia ja analyysia, sekä koko konseptin kiteyttämistä ja viimeistelyä. (Forsberg & Säynäjäkangas 2018, 74.)

7.1 Muisteluhetki

Tässä etämuseopalvelussa muisteluhetken ohjaaja kierrättää kuvapuhelinta museossa, tai mahdollisesti pitää sen samassa paikassa koko muisteluhetken ajan. Muisteluhetken keskiössä ovat esineet ja niiden käyttötavat. Tarkoituksena on herättää palvelun käyttäjissä muistoja esimerkiksi omasta menneisyydestä tai omien vanhempien kertomuksia riippuen esineiden iästä.

Hetki voidaan aloittaa niin, että yhteyden muodostamisvaiheessa ja sen jälkeen kamera on kohdistettuna hetken vetäjään. Tämä toivottaa tulijat tervetulleeksi museoon, ja esittelee itsensä, kun kaikki ovat paikalla. Vetäjä voi myös kertoa itsestään, sekä museosta ja sen historiasta. Voidaan kertoa esimerkiksi missä se sijaitsee, koska se on rakennettu ja mitä toimintaa siinä on ollut ennen. Tässä on tarkoitus antaa asiakkaille tarkka kuva siitä, että nyt ollaan museossa, sekä tieto siitä, missä se sijaitsee. Tässä vaiheessa vetäjä voi halutessaan tuoda mukaan myös muuta sisältöä.

Esineet otetaan tarkasteluun yhtä kerrallaan. Esineet voisivat olla pöydällä siten, että alaspäin kohdistetussa kamerassa näkyvät sekä esine, että esittelijän kädet. Mikäli kuvaa välitetään läppärin kautta, tähän täytyy keksiä jokin teline, webkamera tai vastaava systeemi. Kameran kannattaa olla myös helposti liikuteltavissa niin, että kuvan voi nostaa pöydästä esittelijän

kasvojen tasolle helposti. On kuitenkin otettava huomioon myös kuuluvuuteen liittyvät asiat. Mikäli mukana on huonompikuuloista asiakaskuntaa, on mahdollista, että huulilta luku on heille tärkeä apu kuulon tukena. Haastatellessani kuvapuhelinasiakkaita, Jenni Lalli kertoi, että mikäli mukana on huonokuuloisia asiakkaita, huulien korostaminen huulipunalla voi helpottaa huonokuuloista asiakasta seuraamaan puhetta. Tässä tapauksessa voidaan myös soveltaa niin, että kamera on koko ajan kohdistettuna vetäjään, ja tämä pitelee esineitä käsissään. Kuvakulmaa voi myös yrittää säätää siten, että sekä pöytä, että esittelijän kasvot olisivat näkyvissä.

Mikäli museossa on esimerkiksi talousesineitä tai muuta kodinpitoon liittyvää esineistöä, voitaisiin esitellä esimerkiksi kahvimylly tai villakarsta. Keskustelua yritettäisiin herättää esimerkiksi kysymällä:

”Tiedätkö mikä tämä esine on ja mitä sillä tehdään?”

”Onko teidän kotonanne ollut tällainen?”

Tästä kysymyksestä ja siihen tulevasta vastauksesta voidaan kehittää pidempi keskustelu, jossa asiakkaat kuvailevat omia käyttökokemuksiaan kyseisestä esineestä, sekä esimerkiksi omia muistoja siihen liittyen. Tarkoituksena on herättää keskustelua sekä vetäjän ja asiakkaan, kuin asiakkaiden välille. Pidemmät tarinat ja kaskut ovat toivottuja. Vetäjällä itsellään voisi olla pari juttua tai kysymystä valmiina, jolla voi kannustaa keskustelua eteenpäin. Vetäjän tehtäväksi jää keskustelun johdattelu, sekä uuden esineen esittely, kun keskustelu edellisestä hyytyy. Keskustelua voidaan elvyttää lisää ottamalla mukaan keskusteluun yksittäisiä henkilöitä mainitsemalla nimeltä.

Kalakosken artikkelin mukaan (Duodecimlehti 2014) mukaan esimerkiksi tietyn unohtuneen esineen löytäminen voi aiheuttaa henkilössä muiston, joka johtaa toiseen. Samoin asian mieleen palauttaminen vahvistaa sitä ja parantaa sen säilymisen mahdollisuutta. Kun etämuseon muisteluhetkessä tuodaan näytille esimerkiksi kahvimylly, voi mieleen muistua jokin tietty kahvimerkki, sen hinta, sekä kauppa, jossa sitä on myyty jne. Voisi olla hyödyllistä toistaa muisteluhetki tietyin aikaväleihin muistiin palauttamisen takia, ja uusien esineiden ohessa tuoda näytille esineitä, joita on jo käsitelty aiemmin. Tällainen projekti voisi olla mielenkiintoinen opiskelijatyö esimerkiksi jollekin vanhusalan opiskelijalle, joka haluaa tutkia ikäihmisten muistia ja muistiin palauttamista. Muisteluhetki on myös sosiaalinen tapahtuma. Sosiaalisen ja

henkisen toimeliaisuuden on tutkittu auttavan muistisairaiden kuntoutuksessa (Terveyskirjasto 2019). Omien muistojen jakaminen myös voimauttaa. Kun saa jakaa omia elämäntarinoitaan, tai kuunnella muiden tarinoita, oman elämän jäsentäminen helpottuu.

Hyvät muistot antavat myös voimaa vaikeina aikoina. Muisteleminen myös antaa uutta näkökulmaa omaan menneisyyteen siten, että jokin ennen vaikealta tuntunut tapahtuma saattaakin tuntua iän myötä erilaiselta, jopa huvittavalta (Vahvike, [Viitattu 24.5.2021].) Suomen seniorihoivan artikkelissa järjestön perustaja Mika Suominen korostaa muistelun tärkeyttä ikään katsomatta. Kuitenkin sen merkitys korostuu, kun ikää on kertynyt enemmän. (sttinfo.fi 2017).

7.1.1 Muisteluhetken haasteet

Muisteluhetken järjestämisessä on ensinnäkin otettava huomioon kuvapuhelimen liikuttamiseen liittyvät rajoitteet. Onko laitetta mahdollista kuljettaa museossa jollain tavalla, esimerkiksi, tabletin tai kännykkäkameran ja gimbalin avulla. Mikäli kuvapuhelin olisi staattisena jossain paikassa museolla, täytyy ottaa huomioon kuvakulmat, sekä kuuluvuus, kuten luvun alussa mainitsin. Lisäksi tarvitaan joku operoimaan laitetta, sekä toimimaan apukätenä toiminnan vetäjälle. Museon henkilökuntaa voisi olla hyvä olla mukana suunnittelemassa ja vetämässä muisteluhetkeä.

7.1.2 Muisteluhetken järjestäminen

Muisteluhetken järjestäminen vaatii ainakin seuraavat osapuolet: museolta esineistö, jota voidaan käyttää muisteluhetken aikana. Lisäksi tarvitaan ainakin yksi henkilö, jonka tehtävänä on toimia hetken vetäjänä. Hänen tehtäviinsä kuuluu esineiden käsittely, ja keskustelun johtaminen. Hänellä olisi hyvä olla jonkinlainen tietous esineistä ja niiden käyttötarkoituksista. Hän voi myös johtaa keskustelua siten, että antaa aloitteen kuvapuhelimen toiseen päähän ja asettuu itse ikään kuin ”oppijan” asemaan. Esineistöön perehtyminen etukäteen on tässäkin tapauksessa eduksi. Toinen vaihtoehto on se, että keskustelun johtaja on museon henkilökuntaa ja tietää esineistä jo etukäteen.

7.2 Teatterinäytös tai musiikkiesitys

Tässä asiakkaille tuodaan kuvapuhelimen välityksellä näytös tai musiikkiesitys, joka järjestetään museossa tai jossain muussa historiallisessa miljöössä. Ajatellen Seinäjoen seutua, yhtenä mahdollisena tapahtumapaikkana voisi olla vaikka Törnävän kartano tai vaikka joku museon omista tiloista. Musiikkiesitykselle sopivana paikkana voisi olla joku tanssilava. Seinäjoen museot on jo aiemmin pyytänyt seinäjokisilta muistoja tanssilavoista. He myös testaavat näitä muistelutuokioita kuvapuhelimen välityksellä.

Teatterinäytöksessä tarkoituksena olisi elävöittää näytöspaikan historiaa, esimerkiksi Törnävän kartanon tapauksessa Wasastjerna-suvun ja ruutitehtaan historiaa. Näytöksessä voisivat olla keskiössä esimerkiksi suvun merkkihenkilöt ja palvelusväki historian eri vaiheissa. Esimerkkinä tässä voitaisiin käyttää vuonna 2020 julkaistua Suljetut ovet- elokuvaa, joka kertoo juuri edellä mainitun suvun vaiheista kartanossa. (Suljetut ovet-elokuva 2020.) Voisi olla myös mielenkiintoista, mikäli asiakkaat saataisiin jotenkin osallistumaan näytökseen, esimerkiksi päättämällä mitä seuraavaksi tapahtuu, tai mitä henkilö sanoo toiselle. Kyseessä on siis eräänlainen sovellettu improvisaatioteatteri. Improvisaatioteatterilla tarkoitetaan sitä, että näyttelijä näyttelee jotain, josta ei ole ennalta sovittu tai jota ei ole käsikirjoitettu. Improvisaatioteatterissa voidaan usein ottaa ehdotuksia yleisöltä. (Salmi 2020) Tätä voitaisiin soveltaa myös muissa museoympäristöissä, kuten kotiseutumuseoissa, joissa on usein esillä esineistöä, jonka teema pyörii jonkin tietyn ammatin tai elämän osa-alueen, esim. kodinpidon ympärillä.

Musiikkiesityksessä voitaisiin esittää kuvapuhelimen välityksellä musiikkia esimerkiksi asiakkaiden nuoruudesta tai joltain muulta aikakaudelta. Tähän voitaisiin kysyä mukaan jotain pelimanniryhmää tai kansansoittajia. Laite, jolla kuvapuhelinpalvelua käytetään voisi olla sijoitettuna siten, että musiikkiyhtye on näkyvissä kuulijoille. Näin kokemuksesta saadaan visuaalisempi.

Musiikkiterapiaa on käytetty ikäihmisten hoidossa paljon, esimerkiksi USA:ssa dementiapotilaiden parissa. Musiikkiterapiaa on toteuttanut AMTA, eli American Music Therapy Association. Tutkimuksen mukaan dementian eri vaiheissa olevissa potilaissa havaittiin esimerkiksi kognitiivisia muutoksia. Lisäksi tuttujen laulujen laulaminen herätti potilaissa muistoja paikoista, henkilöistä ja olosuhteista, jotka olivat läsnä potilaan oppiessa laulun. Laulaminen toi myös positiivisia muutoksia potilaissa, joissa oli havaittavissa ajan-,

paikan-, ja identiteetin käsityksen puutteita (Vink & Hanser 2018, 3). Musiikinäytös voisi siis toimia myös terapiallisessa mielessä erilaisten laulujen ja vanhojen musiikkikappaleiden avulla. Tuttujen musiikkikappaleiden kuuntelemisen on havaittu myös rauhoittavan muistisairaita. Esimerkiksi sen huomaaminen, että laulaminen sujuu hyvin, lisää esimerkiksi afasiapotilaan omanarvontunnetta. Myös hoitajia motivoi, kun huomaa potilaiden mielialan ja voinnin paranevan. Tämä lisää myös hoitohenkilökunnan tunnetta työn merkityksellisyydestä. (Ylitalo 2020).

7.2.1 Näytöksessä ja esityksessä huomioonotettavaa

Tämän keskiössä ovat esiintyjät, olivatpa he näyttelijöitä tai muusikoita. Sopivan ryhmän löytäminen vaatii kartoittamista, mutta esimerkiksi harrastelijaryhmistä voi löytyä halukas ryhmä näyttelijöitä. Pelimannikulttuuri on voimissaan Etelä-Pohjanmaalla, joten uskoakseni sopivan muskanttiryhmän löytäminen ei ole ongelma. Esimerkiksi Kansalaisopistolta voisi löytyä molempiin tarkoituksiin sopiva ryhmä. Myös muita verkostoja voidaan käyttää hyväksi. Tähän voisi palkata myös muita draaman ammattilaisia mm. ostopalveluna tai muuna yhteistyönä. Täytyy myös selvittää, minkä laatuista livemusiikki on kuvapuhelimen välityksellä. Haastatellessani kuvapuhelimen asiakkaita, he kertoivat, että joskus musiikin äänenlaatu huononee kuvapuhelimessa.

Näytöstä ajatellen, tärkeää voisi olla myös tarkka käsikirjoittaminen, ainakin sillä tasolla, että improvisaatiovaihe voitaisiin saada nopeasti käyntiin. Lisäksi vaihtoehtoisin juonenkäänteisiin kannattaa varautua. Voitaisiin esimerkiksi keksiä henkilöhahmot, alun juoni ja mihin suuntaan näytöstä aletaan kuljettamaan. Näyttelijöiden tehtävänä on näyttelemisen lisäksi johdatella kuvapuhelimen käyttäjiä juonen suhteen johonkin tiettyyn suuntaan, mikäli tuntuu siltä, että vuorovaikutus asiakkaiden kanssa on tyrehtymässä.

8 POHDINTA

Kuvapuhelimen kautta järjestetyt etämuseopalvelut ovat erinomainen tapa osallistaa kotihoidon asiakkaita. Kuvapuhelimen helppokäyttöisyys mahdollistaa monenlaisen toiminnan kyseessä olevalle kohderyhmälle. Erityisesti kun otetaan huomioon näytöt musiikkiterapian tehokkuudesta, voisi olla mielekästä kokeilla musiikkiesitystä juuri muistisairaille. Mielenkiintoista on myös nähdä, voisiko vanhojen esineiden käsittelyllä olla myös samanlaisia muistoja ja muistia virkistäviä vaikutuksia. On tärkeää ottaa huomioon myös kohderyhmän mukanaan tuomat haasteet ja vaatimukset. Etämuseopalveluita voidaan toki soveltaa myös muille senioreille, kuten palveluasujille. Museoilla olisi samalla mahdollisuus kokeilla, kiinnostaisiko esimerkiksi Skypen tai Teamsin välityksellä järjestetty etämuseotoiminta nuorempaakin väestöä. Laskisiko se kynnystä museoihin ja historiaan tutustumiseen? Kiinnostusta tähän voi kartoittaa sosiaalisessa mediassa esimerkiksi järjestämällä lyhyitä livekierroksia tai esittelyitä.

Geronomiopiskelijoille järjestämäni Webropol-kysely antoi selviä viitteitä siitä, että etämuseopalveluille olisi kysyntää. Kuvapuhelin nähtiin tärkeänä kotihoidon välineenä, jolla on myös sija tulevaisuuden teknologisesti kehittyneessä vanhustyössä. Suurten ikäluokkien ikääntyessä tälle on varmasti enemmänkin kysyntää, varsinkin kun heidän teknologiaosaamisensa on hyvää. Kyselyn tuloksista ilmeni myös, että etämuseopalveluita järjestäessä kannattaa mahdollisesti toimia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kyselyssä saatiin myös tietoa siitä, millaiselle asiakkaalle kuvapuhelin soveltuu, sekä sitä, mitkä seikat asiakkaan omassa kunnossa vaikuttavat kuvapuhelimen käyttökokemukseen. Myös muita haasteita kartoitettiin kyselyn avulla. Vastauksista saatiin selville myös useita tekijöitä, jotka voisivat parantaa kuvapuhelinpalvelun laatua, sekä mitä haasteita se voi tuoda kotihoidon tuottajalle tai omaisille. Kuvapuhelinpalvelun tulevaisuudenkuva näyttää heidän mielestään valoisalta ja sillä tulee olemaan osa vanhustyössä vielä pitkään. Opiskelijoiden mielestä geronomilla voisi olla myös rooli etätoiminnan mahdollistajana.

Seitsemännessä luvussa esittämäni etämuseoideat ovat ehdottomasti kokeilun arvoisia. Erilaisten kumppanuuksien ja verkostojen rakentaminen on tässä eduksi, sillä vanhustyön asiantuntijoilta saa varmasti hyviä neuvoja ja mahdollisesti myös vetoapua toiminnan järjestämiseen. Museoympäristössä järjestetty etämuseohetki kerää varmasti kiinnostuneita. Etämuseopalveluiden järjestämistä helpottaa verkostoituminen vanhusalan toimijoiden kanssa.

Luvussa kuusi mainitsemani potentiaaliset etämuseokumppanuudet ovat hyvä ensiaskel, kun lähdetään järjestämään etämuseopalveluita. Tehokas verkostoituminen on tärkeää, jotta löydetään oikeat kotihoidon asiakkaat, jotka olisivat kiinnostuneita ottamaan osaa toimintaan. Kumppanuuksia ja verkostoja voidaan mahdollisesti käyttää lisäksi tiedotukseen, markkinointiin, sekä vetoapuna etämuseopalveluissa. Esimerkiksi Ikäkeskus ja Vanhusneuvosto voisivat toimia linkkinä asiakkaiden suuntaan. Tärkeää on myös kontaktoida kotihoidonpalveluiden ja päivätoiminnan tuottajia, sekä julkisella, että yksityisellä puolella.

Geronomit ovat ammattiryhmä, josta myös voisi olla apua edellä mainituissa asioissa. Heidän vanhusalan ammattiosaamisensa on varmasti eduksi ja heiltä saanee neuvoja ja näkemyksiä myös tehokkaan toiminnan vetämiseen. Museoiden olisi myös tärkeää olla yhteistyössä muiden kaupungin alaisuudessa toimivien yksikköjen, kuten kulttuuripalveluiden kanssa, sillä tämä on jo valmis vahva verkosto.

Jonkinlaisten käsityökurssien, tai muiden teeman sopivien kurssien saaminen kansalaisopiston kurssitarjontaan avaisi mahdollisuuden kokeilla kurssien järjestämistä kuvapuhelimen välityksellä. Menneisyyden käsityöpaja yhdistettynä etämuseoon voisi olla kokeilemisen arvoista.

Kaiken kaikkiaan etämuseopalveluiden tuottaminen kuvapuhelimella on hyvä tapa osallistaa ja viihdyttää kotihoidon asiakkaita. Ne voivat olla myös loistava ryhmäytymisen keino heille, joiden elämä niin monesti on yksinäistä ja yksitoikkoista. Teknologisen kehityksen kiihtyessä on hyvä ottaa kaikki sen hyödyt irti myös museoilla, sekä vanhustyössä. Etämuseopalvelut kuvapuhelimen välityksellä sopii tähän tarkoitukseen erinomaisesti.

LÄHTEET

- Forsberg, S. & Säynäjäkangas, J. 2018. Konseptointi uuden palvelun kehittämisessä. [Verkkojulkaisu]. Kouvola: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Muotoilija YAMK. Opinnäytetyö. [Viitattu 8.5.2021]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141478/forsberg_sofia_ja_saynajakangas_johanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Haat.fi. 11.10.2020. Häämessut netissä – digitapahtuma taas lokakuussa 2020. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.haat.fi/artikkeli/haamessut-netissa-digitapahtuma-taas-lokakuussa-2020>
- Hel.fi. 4.5.2020. JVG:n ikuinen vappu -virtuaalikeikka keräsi 1,4 miljoonaa katselijaa. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-ensimmainen-etavappu-sujui-rauhallisesti>
- Hänninen, T. 2013. Kognitiiviset toiminnot. Teoksessa: E. Heikkinen, J. Jyrkämä & T. Rantanen (toim.) Gerontologia. Saarijärvi: Duodecim, 210.
- Ikonen, E. 2015. Kehittyvä kotihoito. Kotihoito ja sen historia, 16, 126. Keuruu: Otava
- Ikääntyneiden kulttuuri. Ei päiväystä. Seinäjoki.fi [Verkkosivu]. [Viitattu 7.5.2021]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/kulttuuri-ja-liikunta/kulttuuri/ikaantyneiden-kulttuuri/>
- Kokkonieniemi, S. 2021. K65 Kulttuurihyvinvointisuunnitelma. 7, 13. Seinäjoki
- Kansalaisopisto. Ei päiväystä. Seinäjoki.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/kasvatus-ja-opetus/kansalaisopisto/>
- Leikas, J. 2014. Ikäteknologia. Teoksessa: J. Leikas (toim.) Ikäteknologia. Raisio: Newprint Oy, 17-18.
- Mal.fi. 15.1.2021. MALn lausunto: Koronatilanne tammikuussa 2021 ja museoalan lisäresurssitarpeet. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://mal-fi.wp-cloud.dev/lausunto-koronatilanne-museoalan-lisaresurssintarpeet/>
- mentalfloss.com. 17.3.2020. 12 World-Class Museums You Can Visit Online. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.mentalfloss.com/article/75809/12-world-class-museums-you-can-visit-online>
- Mielenihmeet.fi. 20.10.2019. Muista riippuvaisten ihmisten omaishoito. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://mielenihmeet.fi/muista-riippuvaisten-ihmisten-omaishoito/>
- Miten muistia voi parantaa? 2014. [Verkkojulkaisu]. Duodecim-lehti. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.duodecimlehti.fi/duo11989>

- Museokohteet. Seinajoki.fi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/kulttuuri-ja-liikunta/museo/tietoa-museoista/>
- Salmi, L. 2020 Improvisaatioteatteri – Mitä se on ja mistä se on tullut? [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 25.5.2021]. Saatavana: <https://improaapinen.fi/improvisaatioteatteri/>
- Seinäjoen kaupungin toimintakeskukset. Seinajoki.fi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2020/03/Esite-toimintakeskuksista.pdf>
- Sttinfo.fi. 31.10.2017. Muistelu mielen voimavarana. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.5.2021]. Saatavana: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/muistelu-mielen-voimavarana?publisherId=54140766&releasId=64418102>
- Suljetut ovet -elokuva. 5.3.2021. [Video]. Käsikirjoitus Soidinaho, J. Kuvakäsikirjoitus ja elokuvaohjaus Oskar, J. Leikkaajat Oskar, J. Takala, S. Kuvaajat Harju, L. Salminen, T. Mättö, K. YouTube. [Viitattu 23.5.2021]. Saatavana: https://www.youtube.com/watch?v=HQDXsDLtYRE&t=0s&ab_channel=Sein%C3%A4joen_kaupunkiSein%C3%A4joenkaupunki
- Suomengeronomiliitto.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.5.2021]. Saatavana: <https://www.suomengeronomiliitto.fi/geronomi/kompetenssit>
- Suomi.fi. 2020. Ikäkeskus- ikäihmisten asiakasohjausyksikkö. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.suomi.fi/palvelut/palvelupiste/ikakeskus-ikaihminen-asiakasohjausyksikko-seinajoen-kaupunki/085852ae-9e39-484d-b066-58cb97d69b7d>
- Terveyskirjasto.fi. 5.2.2019. Kuntoutus muistisairauksissa. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.5.2021]. Saatavana: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_haku=alzheimerin%20tauti&p_artikkeli=dlk00860
- Tiikkainen, P. 2013. Sosiaalinen toimintakyky. Teoksessa: E. Heikkinen, J. Jyrkämä & T. Rantanen (toim.) Gerontologia. Saarijärvi: Duodecim, 290.
- THL.fi. 1.10.2020. Kotihoito 2019. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/ikaantyneet/kotihoito>
- THL.fi. 11.10.2019. Tutkimus ja kehittäminen. Tuloksia. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/asla/tuloksia>
- Vanhusneuvosto. Ei päiväystä. Seinajoki.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/sosiaali-ja-terveys/sosiaalipalvelut/ikaantyvien-palvelut/vanhusneuvosto/>
- Vahvike.fi. Muistelu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.5.2021]. Saatavana: <https://www.vahvike.fi/fi/muistelu>

Videovisit.fi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.videovisit.fi/>

Videovisit. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.5.2021]. Saatavana: <https://www.videovisit.fi/menestystarinoita/>

Vink, A & Hanser, S. 2018. Music-Based Therapeutic Interventions for People with Dementia: A mini-review. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://www.mdpi.com/2305-6320/5/4/109/htm>

Virkkala, S. Kumppanuus alueellisen kehittämisen hallintana. 2002. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 23.5.2021]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18010/951-39-1390-2.pdf?sequence=1>

Virtualevents.fi. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://virtualevents.fi/kassamessut/>

Omaishoitajat.fi. 9.7.2020. Mitä on omaishoito? [Verkkosivu]. [Viitattu 2.5.2021]. Saatavana: <https://omaishoitajat.fi/omaishoidon-tietopaketti/mita-on-omaishoito/>

Ylitalo, S. 13.3.2019. Taiteen käyttö vanhustyössä tuo iloa myös hoitajille. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 23.5.2021]. Saatavana: <https://tulonet.fi/2019/03/13/taiteen-kaytto-vanhustyossa/>

LIITTEET

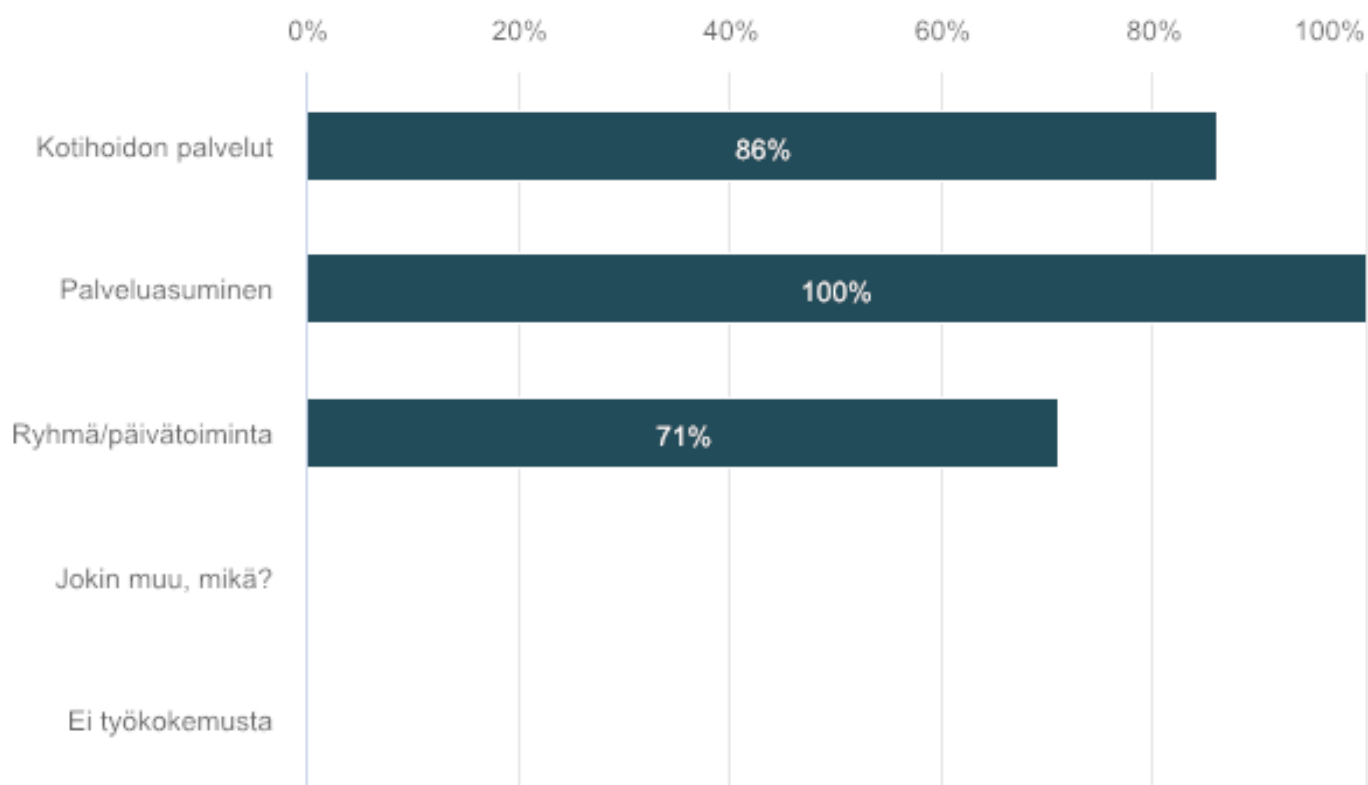
Liite 1. Kyselytutkimus

Etämuseokysely geronomeille

Vastaajien kokonaismäärä: 7

1. Valitse seuraavista vanhusalan organisaatioista ne, joista sinulla on työkokemusta (myös harjoittelu).

Vastaajien määrä: 7, valittujen vastausten lukumäärä: 18

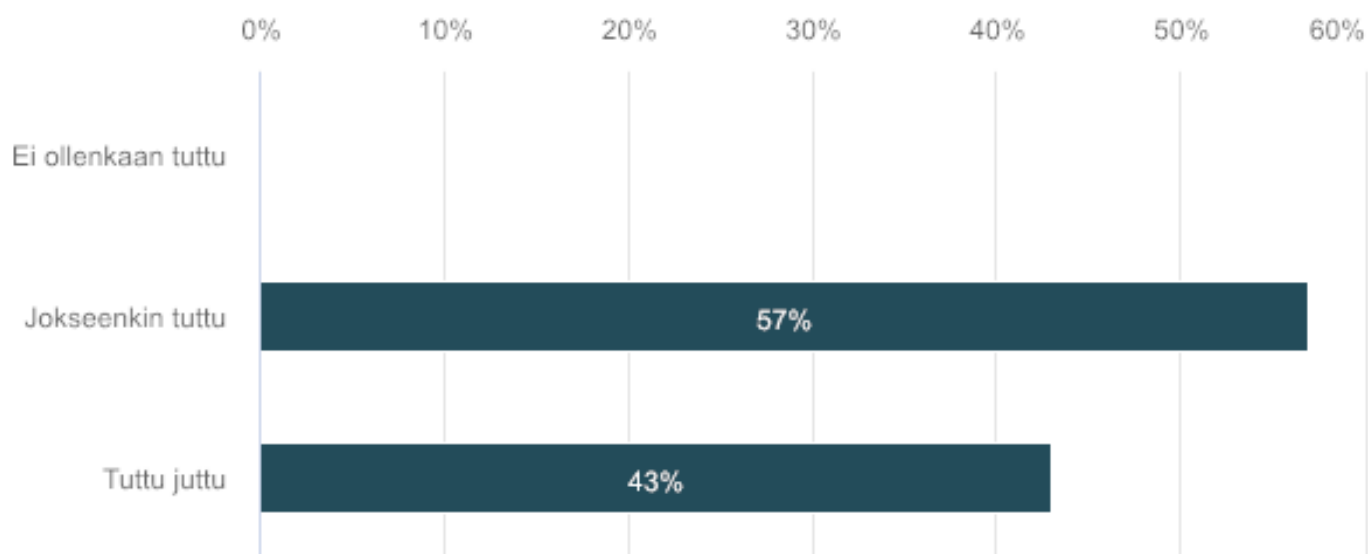
	n	Prosentti
Kotihoidon palvelut	6	85,7%
Palveluasuminen	7	100%
Ryhmä/päivätoiminta	5	71,4%
Jokin muu, mikä?	0	0%
Ei työkokemusta	0	0%

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti

2. Kuinka tuttu kuvapuhelin on sinulle (pl. viestini lyhyt esittely)

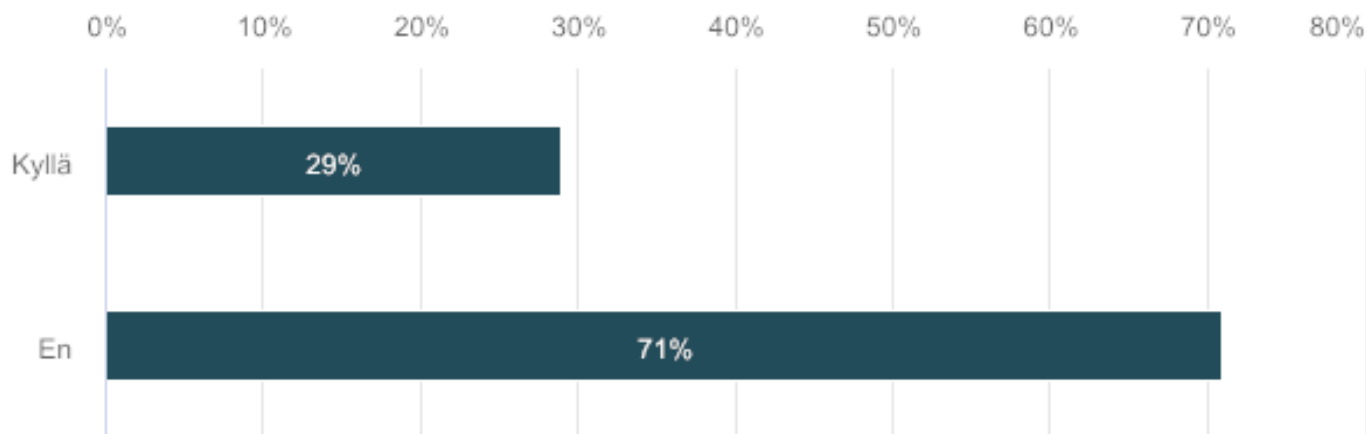
Vastaajien määrä: 7

	n	Prosentti
Ei ollenkaan tuttu	0	0%
Jokseenkin tuttu	4	57,1%
Tuttu juttu	3	42,9%

3. Oletko järjestänyt, tai osallistunut kuvapuhelimen kautta järjestettyyn toimintaan

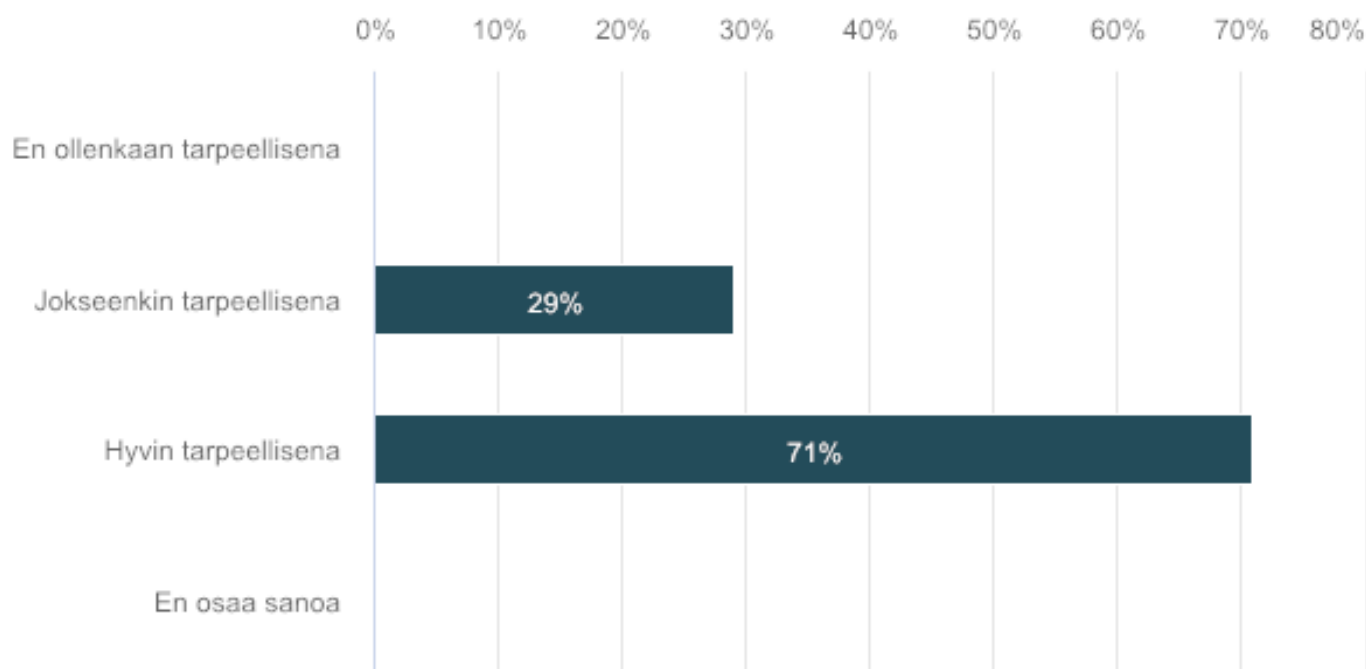
Vastaajien määrä: 7

	n	Prosentti
Kyllä	2	28,6%
En	5	71,4%

4. Miten tarpeellisena näet ikäihmisille/kotihoidossa oleville suunnatun etämuseotoiminnan?

Vastaajien määrä: 7

	n	Prosentti
En ollenkaan tarpeellisena	0	0%
Jokseenkin tarpeellisena	2	28,6%
Hyvin tarpeellisena	5	71,4%
En osaa sanoa	0	0%

5. Millaiselle asiakkaalle uskot kuvapuhelinpalvelun sopivan?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
Kannattaa kokeilla ennakkoluulottomasti hyvin monenlaisille asiakkaille
Kulttuurista kiinnostuneelle
Kenelle tahansa, joka kaipaa virikkeitä päiviinsä.
Kaikenlaisille, jotka vaan jotenkin näkevät ja kuulevat sekä haluavat käyttää palvelua.
Heikentynyt liikuntakyky mutta kohtuullisen hyvä kognitio. Alhainen mieliala. Innostus uuteen.
Ei dementtiselle kotihoidon asiakkaalle
Lähes kaikille asiakkaille. Laitteet ovat helppokäyttöisiä ja niihin ei välttämättä tarvitse edes koskea, joten ovat tässä syystä helppo käyttöisiä!

6. Mitkä tekijät asiakkaan kunnossa voivat vaikuttaa kuvapuhelimen käyttökokemukseen?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
Kuulon ja näön heikkous Harhaisuus
näkö,kuulo
Huono kuulo ja näkö, edennyt muistisairaus.
Suuresti alentunut kuulo tai näkö enimmäkseen.
Alentunut kuulo ja heikko näkö hankaloittavat. Alentunut kognitio vaikeuttaa uuden oppimista.
Muistiongelmat
Huono näkökyky vaikeuttaa toimintoihin osallistumista, riippuen tietysti toiminnasta. Huono kuulo myös voi vaikeuttaa osallistumista laitteen kautta, mutta apuvälineiden (kuulokkeet, kirjoitettu teksti) avulla tämäkin haaste voi minimoitua.

7. Mitä muita mahdollisia ongelmia tai haasteita kuvapuhelimen käytössä voi mielestäsi esiintyä?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
Yhteysongelmat mobiiliyhteydessä
digiosaaminen
Tekniset ongelmat, palautteen puute.
Ennakkoluuloja, haluttomuutta käyttää teknisiä laitteita, läheisten tietämättömyyttä, mahdollisesti kaikille se ei sovi kuten mm. osa muistisairaista voi luulla toisen ihmisen tunkeutuneen heidän kotiinsa. Liikuntarajoitteisten on vaikea päästä laitteen luokse, joten he tarvitsevat toisen ihmisen avun mutta hekin hyötyvät silloin palvelusta, jos voivat tehdä sen itselleen sopivalla hetkellä. Haasteena voi olla myös luovuuden puute, jos haasteita ei olla valmiita ratkomaan tarpeeksi yksilöllisesti ja kehittämään toimintaa asiakaslähtöisesti. Pitäisi kuunnella, mitä tulevat käyttäjät haluavat ja tahtovat sekä millaisia laitteita.
Tekniset haasteet äänessä ja kuvanlaadussa. Opastus voi olla liian nopeaa tai ylimalkaista
ei olla totuttu teknologiaan
Internet yhteyden heikkous.

8. Mitkä tekijät voisivat parantaa kuvapuhelinpalvelun laatua ikäihmisille?

Vastaajien määrä: 6

Vastaukset

Säännöllinen tarjonta

Ammattitaitoiset tekijät

Rahoitus ja riittävä resurssointi palveluun

Hyvät työvälineet ja laitteet

Tukihenkilöt ongelmatilanteissa

Helppokäyttöisyys

Ohjattu opastus laitteen käyttöön alussa ja tukea myös käytön aikana.

Ikäihmisten kuunteleminen ja mukaan ottaminen jo suunnitteluvaiheessa sekä sisällön tuottamisvaiheessa. Kysymällä käyttäjäkokemuksia erilaisia vastaavia palveluita käyttäneiltä mm. VideoVisit Seinäjoella.

Työntekijöiden ja omaisten sekä ikäihmisten hyvä opastus laitteen ja sisällön käytöstä.

Iso näyttö ja helppokäyttöisyys

Viihdyttävä ohjelmasisältö

9. Mitä mahdollisuuksia näet kuvapuhelimenpalveluiden soveltamisessa ikäihmisten toimintaan?

Vastaajien määrä: 6

Vastaukset
Teen tätä jatkuvasti, mahdollisuuksia on lähes rajattomasti, kunnon vain resursseja riittävästi.
ikäihmiset saavat mahdollisuuden osallistua kotoa käsin eri toimintoihin.
Rajattomasti mahdollisuuksia, erilaisia aktiviteetteja ja etävierailuja
Rajattomat mahdollisuudet.
Kulttuuri ja retket sekä yhteisöllisyys kotoa käsin
Tulevaisuutta ja nuoremman sukupolven ikääntyessä, lähes jokainen osaa jo käyttää teknologiaa. Sen avulla voidaan pitää toimintatuokioita, korvata kotihoidon käyntejä, yhteyden pito omaisiin, hoitajiin ja lääkärin etäyhteys.

10. Mitä haasteita kuvapuhelinpalvelu tuo kotihoidon palveluiden tuottajalle tai omaisille?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset

Laitteiden huolto kotihoidon vastuulla

Ohjaus ja neuvonta hoitajille, asiakkaille ja omaisille

Digiosaamisen opettaminen ikäihmiselle ja käyttäjälle. Miten on varaa kuvapuhelinpalveluihin. Aijeuttaa mahdollisesti eriarvoisuutta, kun vähävaraisella vanhuksella ei ole rahaa kuvapuhelinpalvelun käyttöön/ostoon.

Asiakkaan sitouttaminen käyttöön

Markkinoinnin ja tiedottamisen. Oikeaa tietoa on jaettava ja kerrottava, mitä lisää se voi tuoda ja ettei se vie mitään pois. Juurikin käyttäjäkokemukset toisilta ovat tärkeitä ja vielä jos joku tuttu olisi niitä kertomassa niin vielä helpompaa eli puskaradio liikkeelle.

Täytyy olla helppokäyttöisiä ja helposti kuljetettavia laitteita.

Omaisille myös opastus ja tuki laitteen käyttöön.

Aikaa toteuttaa kulttuuritoimintaa

Uuden tekniikan opettelua

Koitoihoidon palvelun tuottajan tulee resursoida etäyhteyspalvelun käyttöön ottoon henkilökuntaa, jotka vastaavat etäyhteyden hoitamisesta ja toteuttamisesta. Tämä investointi maksaa itsensä takaisin ajanmittaan, kun pystytään esim. kotihoidon käyntejä korvaamaan.

11. Millainen rooli geronomilla voisi olla tällaisen etätoiminnan mahdollistamisessa?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
<p>Etäpalvelukoordinaattorina</p> <p>Tuokioiden vetäjänä</p> <p>Rahoituksen ja työntekijöiden järjestäjänä</p> <p>Palvelusta täytyy pitää ääntä, jotta sitä aletaan arvostaa tarpeeksi, ja siihen aletaan käyttää riittävästi resursseja.</p>
<p>Geronomi voisi olla mukana kuvapuhelinpalveluiden suunnittelussa, jotta palveluista saataisiin ikäihmiselle mahdollisimman sopivia. Helppokäyttöisiä ja sisällöltään iäkkäille suunnattu</p>
<p>Geronomi voisi organisoida toimintaa ja toimia yhteyshenkilönä asiakkaan suuntaan.</p>
<p>Viedä tietoa eteenpäin joka suuntaan. Geronomi voisi myös olla sisällön tuottamisessa mukana tai koordinoimassa koko toimintaa.</p>
<p>Yhteyshenkilönä kotihoidon ja kulttuurituottajien välillä.</p> <p>Oikean kohderyhmän löytämisessä esimerkiksi Rai toimintakyky arvioinnin avulla.</p> <p>Ideoiden tuojana ikääntyneiden toiveista ja tarpeista sisällön jat toteutuksen osalta.</p>

Ohjaustyötä ja neuvontaa
Geronomi voisi olla viemässä tietoa etätoiminnasta ikäihmisille ja heidän omaisilleen, sekä valita kohderyhmät joille sellainen aloitetaan ja päättää mitä etäyhteyden avulla on tarkoitus kenen kohdalla toteuttaa.

12. Ajatellen etämuseopalveluita ja museoita yleensä, millaista toimintaa voisit nähdä tuotettavan asiakkaalle kuvapuhelimen välityksellä?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
Opastetut kierrokset, ei liian pitkät
Yksittäisen asiakokonaisuuden esittely
Keskustelut asiakkaiden kanssa jonkin teeman äärellä
Museokierroksia, "muisteluhetkiä"; mahdollisuus muistella vanhojen esineiden avulla. Kuvataiteilijoiden haastatteluja.
Näyttelyiden esittelyjä, museokierroksia, teemapäiviä senioreille.
Näyttää museota ulkoapäin ja kertoa rakennuksesta sekä millaisia näyttelyitä siellä on. Näyttää näyttelyitä ja kertoa yksityiskohtaisesti jokaisesta näytteellä olevasta esineestä. Tähän voisi liittää muistelua mm. vanhojen esineiden kohdalla mahdollistaa ryhmäkeskustelua ja niin osallistaa käyttäjiä mukaan toimintaan. Muutenkin käyttäjillä

tulisi olla mahdollisuus kysellä sekä kommentoida näkemäänsä kesken kaikenkin eli interaktiivisuus pitäisi olla mahdollista.

Perinteisiä ja teemallisia museokierroksia

Teemana esim. 40-50- luvun leikit.

Näytelmiä museon tiloissa eli historia herää henkiin.

Luentoja vaikkapa tunnetuista paikallisista suvuista ja tapahtumista.

Kotieläimiä museon pihalla.

Historiaan liittyvät lyhyet näytelmät

Kulttuurin tuomista etänä, oli se sitten kulttuurikierroksia tai esineistä, ihmisistä tai paikoista kertovaa.

13. Mitä yhteistyötahoja museolla voisi olla sotepalveluissa ajatellen kuvapuhelinpalveluiden toteuttamista?

Vastaajien määrä: 6

Vastaukset

Kulttuuripalvelut, kirjastopalvelut, oppilaitokset, kotihoito, päivätoiminta, pkansalaisopisti, palveluasumisyksiköt jne

Kotihoito. Kaupungin palveluohjaus.
Kotihoito, päivätoiminta, palveluohjaus, ikäneuvola.
Kaupunki, yhdistykset, opiskelijayhteistyö...lista taitaa olla loputon riippuen, mitä haluaa sisältöön laittaa.
Ikäpiste Kotihoito Palvelutalot kaupungin ja yksityiset Vanhusneuvosto Eläkeläisten järjestöt
Asiakasohjausyksiköt, tehostetun asumispalvelun yksiköt, päivätoimintakeskukset.

14. Kotihoidon lisäksi, missä muissa ikäihmisten palveluissa kuvapuhelimella tuotettua etämuseopalvelua voisi hyödyntää?

Vastaajien määrä: 7

Vastaukset
Palveluasunisyksiköt, päivätoiminta, kansalaisopisto ym

Ikäihmisten palvelukodeissa ja päivätoiminnassa.
Päivätoiminta, senioritalot, yhdistykset
Kotona asuvat, joilla kotipalvelu ei käy. Palvelutalot, intervallipaikat, vuodeosastot ja miksei sairaalatkin. Perhekodit, päiväkeskukset, yhdistysten kokoontumisissa, vapaaehtoistoiminnassa....
Palvelutalot kaupungin ja yksityiset Päivätoiminta
Ohjattu ryhmätoiminta, neuvonta ja opetus palvelut.
Kirjasto, kansalaisopisto ja seurakunta.

15. Vapaa sana!

Vastaajien määrä: 4

Vastaukset
Koronan aikana on erittäin tärkeää innovoida ikäihmisille uusia mahdollisuuksia osallistavaan toimintaan.
Luovuus liikkeelle niin hyvä tulee!

Tarve tällaiselle palvelulle on suuri

Erittäin tärkeä ja ajankohtainen aihe, jonka suosio tulee kasvamaan ja laajentumaan. Kymmenen vuoden päästä emme voisi edes kuvitella aikaa ilman etäyhteyksiä tai älytekniikan tuomia mahdollisuuksia, myös ikääntyneillä.